46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 366 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 25/8 ՅՈՒԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՐԷՄԻԼ ՍԿԻ 25 ՀԱՋԻՐԱՆ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՄԻՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղ Այի Մատեան, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզու�մէի Էֆքիարը

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنجه يومى و سياسى غزيته‌سى
ادارهخانهسى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ։
Մէկ անգամէ առելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՂԳԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Իտալիա է, և իր վիճակը։— Գաղթականութիւնները։ — Անոնց դարցը։ — Երբեակ Զինակցութիւնը։— Եւրոպական մամուլին կարծիքը։— Ի՞նչ է Երբեակը։

Դանի որ Իտալիա թագաւորին գաղղական վիճակը չէ դագրած օրուան խնդիրը ըլլալէ, չենք կրնար ա- նոր խօսքը ընելու անցնիլ այս գաղթական Տեսութեան մէջ։

Թագաւորին առողջական վիճակին հասած լուրերը կրնան չատ գոհացուցիչ նկատուիլ, անանկ որ, Ցուցիչ մինչեւ անգամ ըսուեցաւ թէ, թագաւորը կրնայ փրկուած նկատուիլ։ Բժիշկները չեն կրցած պաշտօնական յայտարարութիւն մը ընել, սակայն միւս կողմէ ճիշտ է որ հրատարակուած տեղեկագիրները կը ցուցնեն թէ թագաւորը կը վերտանայ իր ֆիզիքական ուժերը, եւ այնքան չարաչար կերպով չնեղուիր վէրքին ըսպիէն։ Վերջապէս, այս մասին ամէն մարդ լաւատես է, այնքան լաւատես որ, կրնայ ըսուիլ թէ թագադրութեան հանդէսները տեղի պիտի ունենան առնուազն հոկտեմբերի մէջ, որ ատեն Իտալիա է։ բոլորովին ապաքինած պիտի ըլլայ ալ։

Գաղթային նախարարներու խորհրդակցութիւնները, որոնք չատերու կարծիքով պիտի յետաձգուէին, բացուեցան Լոնտոնի մէջ, Մր. Զեմպրլէնի նախագահութեան տակ։ Քաղաքական աշխարհին ամէնէն մեծ իրողութիւնն է ասիկա, որովհետեւ այդ խորհրդակցութիւններն են որ պիտի վճռեն անգլիական գաղթականութեանց միացումը Բրիտանական Կայսրութեան հետ։ Քանատա, Աւստրալիա, Նոր Զելանտա, Բարեյոյս, Նաթալ և Նոր Երկիր մացուած են այս խնդրին մէջ, և կապ պիտի ունենան լուծմանը հետ քաղաքական այս մեծ հարցերուն որոնք պիտի պահպանեն անգլիական կառավարութեան չափերը, առանց միեւնոյն ժամանակ վնասելու բրիտանական լայնածաւալ կայսրութեան միւս մասերուն բարգաւաճմանը։ Այս գործին մէջ ամէն բանէ առաջ խնդիր է կայսրութեան պաշտպանութիւնը ապահովել, եւ յետոյ ցնտել Մայր-Երկրին և գաղթականութեանց առեւտրական յարաբերութիւնները։

Սըր Ռիչիֆրիտ Լոռիէ, Քանատայի վարչապետը, իր մասին բացարձակապէս հակառակ է իր երկրին զինուորական ուժեղացմանը։ Կրնայ դիտել տրուիլ նաև որ վերջին պատերազմի միջոցին գաղթականութիւնները կամաւոր կերպով չատ կանոնաւոր զօրաբաժիններ հայթայթեցին, որոնց համար անոնք չեն ուզեր ապագային փոխադարձութիւն մը ունենալ։ Կրնայ յուսացուիլ որ Մր. Զէմպրլէյն մասնաւորապէս այս կէտին վրայ պիտի ծանրանայ, անգլեւպօէր պատերազմը իրեն ցոյց տուած ըլլալով՝ ինչ որ լքուած Անգլիա կրնայ ընել իր առանձին ուժովը։ Բայց գաղթականութիւնները մեծ հաւատք ունին իրենց բարոյական կարողութեան վրայ, տեղի չտալու համար գաղթային նախարարապետին, որով Բրիտանեան Կայսրութեան պաշտպանութեան խնդիրը տակաւին երկար տարիներ անլոյծ պիտի մնայ։

Անցեալները Մանդոնէ՝ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգման քաղաքական հետեւանքներուն յիշատակութիւնը ընելով, կը հաստատէր թէ Ֆրանսական մամուլը յայտնի հակակրութիւն մը ցոյց կուտայ տեսնելով Իտալիան դաշնակից պետութիւն մը՝ Գերմանիոյ հետ, Ֆրանսայի հետ առեւտրական յարաբերութիւններ հաստատելէ ետքը։ Ֆրանսական թերթերուն այս մասին ցոյց տուած լեզուին խօսքը ըրած ատեն, հետաքրքրական է նաեւ յիշատակել իտալական, աւստրիական և գերմանական մամուլին բռնած լեզուն։ Պէրլինի մէջ բնական է որ ուրախութեամբ կը հռչակեն թէ կոմս Պիւլով Պիզմարք իշխանին արժանի աշակերտն է. արդարեւ անժխտելի է որ, արդի նախարարապետը չէ կրցած Գերմանիոյ կացութիւնը պահպանել այնպէս, ինչպէս զայն ձգած էր երկաթեայ նախարարապետը։ Երբեակը,— որուն մէջ կը գտնէր Պիզմարք ամէնէն հզօր միջոցը՝ իրականացնելու Գերմանիոյ բովանդակ մեծութիւնը, և ֆայրութեան ապահովելու գերակայ ազդեցութիւն մը միւս բոլոր պետութեանց մէջ, —այդ Երբեակը Պիւլովի ձեռքին տակ այլասերած ու եղած է անանկ դաշնակցութիւն մը Գերմանիոյ համար, որ և ոչ մէկ անմիջական օգտակարութիւն կրնայ ունենալ անոր։

Դաշնակից ազգերը ալ սաստիկ յարձակման մը տարակոյսը չունենալով, —ըլլայ Ռուսիոյ, ըլլայ Ֆրանսայի կողմէ, ուրիշ բան չունին ընելիք բայց եթէ Գերմանիոյ՝ իրենց ընձեռած բանակին պահպանումը։ Պիւլով նախարարապետը մինչեւ հիմա չէ հասկցած թէ, իր երկրին մէջ պէտք է ստեղծել գործնական միջոցներ՝ դաշնակցութեան մէջ մնալու համար, և դաշնակից պետութիւններուն անտեսական յառաջդիմութիւնը ուղղակի կապելու նոյնինքն Գերմանիոյ անտեսական յառաջդիմութեան։ Փոխանակ ասոր, կոմս Պիւլով մինակ մտածած է մաքսապաշտպանութեան հաճելի ըլլալ, այնպէս որ, հիմա խնդիրը հասած է ձեռք առնելու պաշտպանողական միջոցներու՝ որոնք կը վնասեն իտալական և աւստրեւհունգարական շահերուն և որոնք վերջնականապէս այդ ազգերը պիտի մղեն մերձեցման մը այն ազգերուն՝ որոնց դէմ ձուլուած էր Երբեակը ամենէն առաջ։ Եկէք ըսենք թէ Երբեակին վերանորոգումը կացութեանց մէջ բան մը չպիտի փոխէ, և ան՝ ուրիշ բան չէ բայց եթէ խաղաղութեան պահպանման երաշխաւորութիւն մը,— սուղի նստող երաշխաւորութիւն մը սակայն, որովհետեւ մեր այսօրուան ըմբռնածին պէս զինուած խաղաղութիւն մը այնքան աղէտալի է որքան նոյն ինքն պատերազմը։

Աւստրիական մամուլն ալ ոչ նուազ համակիր է, բայց պէտք է գիտնալ որ անկեղծօրէն կ'ուրախանայ՝ դաշնակցութեան պայմաններուն վերանորոգման մասին, և սա իրողութեան համար, որովհետեւ պայմանագրութիւնը վերանորոգուած է առանց ոչ է փոփոխութեան։ Իտալիոյ և Ֆրանսայի մերձեցումէն ետքը, գժուար է ընդունիլ ասիկա, բայց այնքան պաշտօնական կերպով կը յայտարարուի այդ բանը որ, պէտք է հաւատալ։ Աւստրիոյ գոհունակութիւնը այն ատեն կատարեալ պիտի ըլլայ, երբ բարձուին Գերմանիոյ հետ գոյութիւն ունեցող անտեսական պայմանները։ Ասիկա կարելի պիտի ըլլայ սակայն, քաղաքական այն ձգտումներուն հետ, որոնք այս միջոցիս գոյութիւն ունին Գերլինի մէջ, և որոնք հաստատուեցան մաքսային վիճակացոյցի ծրագրին մէջ։

Վերջապէս, Գերմանացիներէն զատ ոչ ոք բացարձակապէս գոհ է, և կ'երեւայ թէ Երբեակին այս վերանորոգումը Իտալիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համար բարոյական գոհացում մը եղած է աւելի հանդէպ Գերմանիոյ։ Ասիկա կը հաստատէ թէ Երբեակը պարզ խմբակցութիւն մըն է՝ առանց քաղաքական իրական նշանակութեան մը, և թէ Գերմանիոյ, Իտալիոյ և Աւստրեւհունգարիոյ միջեւ կնքուած դաշնակցութիւնը մինչեւ եօթը տարի չպիտի վերանորոգի։ Է. Պ.

ՌՈՒՍ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԷՕՆ ԹՕԼՍԹՈՅ

(ԻՐ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ)

Հմայքը՝ զոր իր անունը ցոյց քնած է վերէն դէպի վար, ամբողջ Եւրոպայի մտաւորական չրջանակներուն մէջ, մեկն է անոնցմէ որոնք չեն կրցած երբեք ժամանակին ազդեցութեամբը քիչնալ, մեղմանալ։ Իր քարոզած վարդապետութիւններուն, որոնք իր անունին չուրջը անթառամ փառապսակ մը բոլորեցին, և որոնք մենք չատ քիչերուն ծանօթ են դժբաղդաբար, կ'արժէ մէկ քանի ամիսի գիծերով սահմանը տալ։

Այն անհուն տարաձութեամբ Ռուսիոյ մէջ՝ ուր այնքան ընդարձակ գեղեցիներ կը կարօտին մարդկային սիտանեն ուժերու և գործունէութեան, և ուր ամէն նորագործութիւն ապահովուած է յաջողութեամբ, մարդ մը՝ օժտուած քնութեան ամէն առաւելութիւններով՝ քաջութիւնը ունեցաւ, ցեղի, հարստութեան, ծննդեան առանձնաշնորհումներէն հրաժարելով, նուիրել ինքզինքը կրօնական առաքելութեան և սովրեցնելու կեանքի անժառանգներուն —իր օրինակովն իսկ— ապագայ կեանքի մը և տառապանքին մէջ պահուած ուրախութիւնը։

Այս մարդը եղաւ Լէօն Թօլսթոյ։

Նախ՝ իր հիանալիօրէն, որուհետեւ գրուած վէպերուն մէջն էր որ անուանի ռուս առաքելը՝ իր անձին եռանդն ու վառ երեւակայութիւնը ու մտածելու կերպը և իր հոգեպաշտութիւնը ցուցուց մեզի։

Իր «Պատերազմ ու Խաղաղութիւն» անուն գործին մէջ կան անանկ տողեր, ուր սարսուռը իր է՛ն ցնցող դողը կը պատցնէ մարդուս ջիղերուն մէջ։ Շատ մը մահերու սարսռեցուցիչ պատմութիւնները, մեռելներու նկարագրութիւնները հսկայ գիծերով է որ կ'երեւին մարդուս աչքին, իրականութեան պատրանքը տալով կարդացողին հոգիին, ու մեռելներու պաղը անոր մարմնին։ Իշխան Անտրէի (վէպին անձերէն մէկը) հոգեվարքին ատեն, դիւցազնին հետ մենք ալ կարծես կ'անցնինք սահմանները անհունին, և տեղ տեղ կը տեսնենք գոգցես, երազային մտասեւեռումի մը մէջ, առթուած այդ հիանալիօրէն հիւսուած տողերէն, այն անմահ երկիրները ուր կը դադրի մարդուն տառապանքը...։ Նուրբ, կրթուած իմացականութիւն մը պէտք է այս արուեստով գծուած, հոգիով, փիլիսոփայութեամբ լեցուն տողերուն հոգեբանութեանը թափանցելու համար։

1878ին անդին Թօլսթոյ իր կեանքը նուիրեց իր ունեցած բարոյական և կրօնական գաղափարներուն տարածմանը։

Թօլսթոյ կատարեալ կրօնքը կը տեսնէ նախնի քրիստոնէութեան մէջ։ «Ով որ Քրիստոսի վարդապետութիւնը կը հաւնայ, կը հաւատայ անոր. որովհետեւ ճշմարտութիւնն իսկ է անիկա» կը գրէ իր «Կրօնս» անուն մէկ գործին մէջ։

Արդի ժամանակներու այս անզուգական հոգեպաչտը, մեր անկման այս աննահեւ դիտողը, մեր բարոյական յանցաւոր անտարբերութեան այս անխոնջ և զօրաւոր ամբաստանողը, իր վարդապետութիւնը հիմնած է Աստուածաշունչէն առնուած քաղցրութեան և ներողամտութեան սա հինգ պատուէրներուն վրայ։ Քու բարեկամիդ դէմ քնաւ մի բարկանար.— Մի չնար.— Սուտ երդում մի՛ ըներ.— Երբեք չարերուն մի՛ դիմադրեր...— Մարդերը մի ատեր։

Անհուն, յաւիտենական կեանքը, որ կ'ուսուցանէ մեզի Յիսուս, ուրիշ բան չէ Թօլսթոյի համար, բայց եթէ կեանքը այս աշխարհիս, որ մենք երջանիկ, բարի, վերջապէս երկնային պիտի վերածենք, մեր քնութեան աղտոտ պահանջումներէն զայն մերկացնելով։

Մեր անձնուիրութեան և ընկերասիրութեան կարողութիւնները բոլորովին իրենց մաքրութեանը կամ ուժին մէջ պահելու համար, պէտք է խուսափինք համակրութիւններէ և մասնաւոր բարեկամութիւններէ։ Պէտք է կղզիացնենք մեր հոգին, երկրային հոգիին մէջ անիկա չձուլելու համար և պէտք է ուրախութիւնը փնտռենք այս ներքին հոգիին մէջ։

Ահա ամբողջութիւնը դաւանութեանը Ռուս մեծ փիլիսոփային։

Ինչ կ'ուզէ սակայն Թօլսթոյ գործնականին մէջ։ Մինչ՝ բոլորովին մինչ՝ ապրիլ, առանց ոչ է բարեկամ մը իսկ ունենալու, այնպիսի աշխարհի մը մէջ ուր կը հրամայուի սիրել, ամէն տեղ ու ամէն բանի կողմէ։ Ու ասիկա անկարելի բան մըն է արդէն ինքնին սակայն։ Ապրիլ աշխարհի մէջ, առանց սիրելու, առանց հոն կարեկցութիւններ և գորովներ գտնելու. առանց ունենալու սէրը որ հոգիներու յառաջդիմութեան լծակն է, և որոնց այնչափ պէտք ունի, մեր մարդկային քնութիւնը նոյն իսկ իր անքաժան, իր կատարելութեան մէկ մասը կազմելով այդ գորովի, սիրոյ զգացումը։

Թօլսթոյի հաւատքը անվիճելիօրէն հաստատուած է յոռետես փիլիսոփայութեան վրայ։ Իր քարոզած կրօնքը, իր մէջ կրնայ հաւաքել միայն բոլորովին պատրուղներ կամ բոլորովին կոյս հոգիներ, որոնք երբեք չեն կրնար որոշել կրօնքներու արժէքը։

Առողջ, անհատականութեան ուժ կրողները պիտի մերժեն Թօլսթոյի յոռետեսութիւնը և պիտի չուզեն ենթադրել արդի մարդկութիւնը կատարեալ ոչնչութեան տիպար մը։ Չպիտի ուզեն քնաւ ոչինչի տեղ գնել գիտութեան յառաջդիմութիւնները։

Մարդկային ազգը, որքան ալ յոգնած, թուլցած ըլլայ, իր գործունէութիւնը պիտի պահէ իր հոգիին մէջ, որոշելու համար տառապանքին մէջ, զոհողութեան եռանդագին ուժերը։

Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ քանի մը մարդեր միայն յաղթական ազդեցութիւն մը կրցած են ի գործ դնել այս մտքի ներկայ վիճակներուն վրայ և բերել, ուսումնասէր և մտածկոտ խաղաղութիւն մը, ուղիղ և խաղաղ կեանք մը, որ պիտի կրնայ թերեւս ապագային մէջ մեր մոլութիւնները մաքրող հանգամանք մը ստանալ։

Թօլսթոյ դարուս բացառութիւններէն է։ Շեղեալ և անխախտելի իր համոզումներուն մէջ այդ մեծ վարպետը, մէկը ամէնէն աչքառուներէն բոլոր անոնց մէջ որոնք արդի մտքերու վրայ կը տիրապետեն։

ԼԵՒՈՆ ՇԱԳԵՐԵԱՆ

ԶԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊՈԼՍՈՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿՐԹԱՍԷՐԻՆ

Եթէ այսօր կենսական խնդիր մը կայ մեզ համար, ան ալ մեր կրթարաններու արդիւնքին խնդիրն է։

Շուրջ կէս դարէ ի վեր թէպէտեւ լուրջ չանքեր եղան կրթական խնդիրին զարգացումին համար, սակայն բոլոր այդ աշխատանքները կ'ոչնչանան, քանի որ այսօր կը դժգոհինք մեր ներկայ կրթարաններու արդիւնքէն։

Գանգատներ՝ զորս անտեղի կը գտնեմ ես, քանի որ փոխանակ մեր կեանքին կապուած անմիջական կրթ. պէտքերուն վրայ խորհելու, զորս անտեսած ենք, անգիտութեամբ և անհոգատեսութեամբ, չենք օգտուիր մեր յիսնամեայ կրթ. փորձառութենէն. և տակաւին կը տեսնենք չատեր որոնք անհաւատալի խեղճութիւններու կը մատնուին կեանքի մէջ անվարժ ըլլալնուն համար։

Այսօրուան հրապարակի վրայ գտնուող՝ ո՞ր չրջանաւարտը, ո՞ր վկայեալը կրնայ լաւ — չըսեմ լաւագոյն — գործերու մէջ յարմարութիւն ցոյց տալ և դիրք մը չունենալ։

Ահա խնդիր մը՝ որով կ'ուզեմ զբաղիլ։

Արդէն այս առաջին անգամը չէ որ կը գրեմ «Մանզումէ»ի մէջ. յետոյ միայն ալ չեմ սոյն գործնական կրթութեան դատը ձեռք առնող, այլ՝ կան նաեւ ինձմէ անհամեմատ բարձր, գրչի և տաղանդի տէր անձնաւորութիւններ, որոնք այսօր այդ դատին չերմ չատագովներն են։ Ասոնցմէ առաջինը եղած է Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեանը, որ իր գրական չարժումներուն մէջ, մեր տոհմային կրթութեան ուղղութիւնը ցոյց տալու առիթով, չէ մոռցած նաեւ կրթութեան գործնական կողմն ալ չօչափելու, և ըսած է թէ, անհրաժեշտ է նաեւ մեր մանչ տղոց ձեռական աշխատութիւններ տալ իբրև մարզանք ընդհ. զարգացման։

Նոյնպէս չէ վարանած մեր նախակրթութեան ծրագրին հեղինակը՝ Ռէֆեթս էֆ. Պերպէրեան, Ձեռական-աշխատութեան փոքրիկ բաժինը ներմուծել հոն, մանչ տղոց համար։ Որով, կրնանք հեռեւցնել թէ հեղինակը կանուխէն զգացած է ատոր բարերար ազդեցութիւնը։

Ուրախ ենք որ, գոնէ մեր նախակրթութեան ծրագրին մէջ չէր մոռցուած այս կէտը, մինչ զարմանք դիտուած է թէ՝ հայ-կաթոլիկ վարժարաններու կամ Մխիթարեաններու ծրագրին մէջ երբեք գոյութիւն չունի այս ճիւղը։

Նոյնպէս «Պատմութիւն Մանկավարժութեան»ի աշխատասիրողը Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան, քանիցս թէ՝ իր գրքին մէջ և թէ «Մասիս» չաբաթաթերթին մէջ առիթներ ստեղծելով կրկնած է սոյն գործնական կրթութեան կարեւորութիւնը մեր դաստիարակութեան համար։

Արդ, մեր պահանջումները ուրիշ բան չեն՝ բայց եթէ մեր վարժարաններուն մէջ մտցնել ձեռական-աշխատութիւնները, — բաւին գործնական առումով, — այսինքն այն քարերար մարզանքները՝ որոնք մեր զաւակներուն ընդհ. զարգացման պիտի նպաստեն. և հաւատացէք, առանց ձեռական մարզանքներու կամ արհեստական վարժութիւններու կարելի չպիտի ըլլայ այսուհետեւ կազմել մարդը, կոտրելով մարդը։

Ասոնք ձգելով, անցնինք հիմա բուն նիւթին։

* * *

1.—Եթէ չեմ սխալիր, ասկէ երեք տարի առաջ էր որ Յակոբ Գուրգէն էֆ. յանուն Ուսումն. Խորհրդին գոհունակութիւն յայտնեց, Պոլսոյ երբեմնի փայլուն թաղային վարժարաններէն մէկին մէջ (Գատըգիւղի) ձեռական-աշխատութեանց ճիւղին կիրառման համար, ուր այս աշխատութիւնը ի գործ դրուեցաւ չաբաթը 2—3 ժամ կանոնաւոր։ Բայց, ցաւալի է ըսել թէ հազիւ տարի մը կրցաւ չարունակուիլ և ահա անպայման կերպով դադրման դատապարտուեցաւ. պատճառ. պատճառը պարզապէս նիւթի չգոյութիւն և կամ վարժարանին վարիչներուն անտարբերութիւնը։

2.—Երկու տարի վերջը, այսինքն 1900—1901ի դպրոցական տարեշրջանը դուք ձեր հաշիւներուն կապուած էք, նոյնպէս ես ալ իմ հաշիւներուս... Եթէ կը փափաքիք, կրնամ քիչ մը եւս յետաձգել զանոնք, տակոսը քիչ մը քիչցընել և համբերել ատեն մը եւս։

Այս նախադասութեան մէջէն միայն տակոս բառը լսեց Բոպէր, և արագօրէն ըսաւ.

—Շա՛տ աղէկ, կ'ըլլայ։

—Հա՛ տեսա՞ք, հիմա կրնաք կոր մտածել, ըսաւ Պարոն Վօլառ մխիթարական չեչտով մը։ Սիրտը չափազանց հանգստացած էր հիմա. ուրախ էր իր յաղթութիւնին վրայ, քանի որ կրցած էր իր մտքինը գործադրել՝ բան մըն ալ փրցուցնել և չարունակեց.

—Յիսուղեւոս աղէկ միջոց մըն ալ կայ, Օրիորդ Տէրնըմանի ձեռքը խնդրեցէք։

Այս ուղիղ հարուածը Բոպէրին սարսուռ ազդեց։ Անմիջապէս միտքին մէջը գաղափարներ սկսան եռուզեռալ։ Արդեօք տեսնուած էր։ արդեօք Արիւթիա այդ ամէնը բաց կերպով ամէնուն ըսած էր։ Էլիզին անտեղի և ազատաւոր մերժումն ալ իր միտքը եկաւ այդ վայրկեանին, աւելի՛ սաստիկ, աւելի՛ զօրաւոր։

Մէկ հարուածին տակէն հազիւ ազատած, միւսին տակը ինկած էր և կը չարչարուէր հիմա։ Պարաքերուն տակէն ազատելու համար պէտք էր անպատճառ ամուսնանալ մէկու մը հետ։ Ձեռքին տակը երկու հոգի կային և սակայն հիմա երկուքն ալ կը փախէին։

—Շա՛տ աղէկ կ'ըլլայ, իրա՛ւ որ, կը չարունակէր իր խօսքը Վօլառ, չատ դժուար բան մը չէ ասիկայ, մանաւանդ քեզի պէս երիտասարդի մը համար։ Կա՛մք ըրէ, և կը վստահեցնեմ քեզի որ պիտի յաջողիս։

—Պարոն Վօլառ, ըսաւ Բոպէր, այլայլած ձայնով մը, Օր. Տէրնըմանն՝ իր հօրեղբօր աղջկան մեռնելէն ետքը այլ եւս իբրեւ կին չի՛ պիտի ապրի...,

—Է՛, հերի՛ք է... պատասխանեց Պ. Վօլառ գրգռուած։ Քու ասպետանունի պատիւդ ատանկով վտանգի տակ կը ձգես կոր։ Անանկ է նէ հիմա, գրծակատարիս պիտի հեռագրեմ որ նորէն պէտք եղած միջոցները ձեռք առնէ դրամը ձեռք ձգելու համար... քանի որ սատկիս անմիջական պէտք ունիմ։

—Ձեռքդէդ եկածը մի՛ խնայեր։

Պ. Վօլառ վերարկուն առաւ և դէպի դուռը քանի մը քայլ առաւ՝ Պ. Լօրիսին խորհուրդը միտքը բերելով։

Ցանկարծ կայնեցաւ իր տեղը ու ետ դառնցաւ։

—Շիտակը դո՛ւք իրաւունք ունիք Պ. Բոպէր։ Սա հիմակուան առած որոշումս կը տեսնեմ որ չատ պարապ բան է։ Ուրեմն ուրիշ միջոց մը խորհինք, չըլլա՞ր։

—Բսէ՛ նայինք, ըսաւ Բոպէր։

—Օր. Տը Սալթրէյը քեզի պաշտելու չափ կը սիրէ։ Ասիկա չատ մեծ խնդիր մը չէ, գաղտնի մնալու ալ չատ բան մը չի կայ։ Կը յուսամ որ չի պիտի մերժէ քու խնդիրդ։

—Կը յուսամ որ անկէ դրամ ուզելու համար չէ ինծի տալիք խրատներդ, ըսաւ ուժով մը Բոպէր։

Պ. Վօլառ արագօրէն մինակ սա երկու խօսքերը ըսաւ իրրեւ պատասխան.

—Ինչո՞ւ չէ։

Որոնք գրեթէ թռան իր շրթունքներէն, և չարունակեց.

—Զէ՛, չատ աղէկ պիտի ըլլայ, կը կրկնեմ ձեզի։ Խնդիրը բաւական համեստ է ինքնին։ Եթէ գիւղացի մը անգամ լսէ, պարզ ազատամտութիւն մը կայ անոր մէջ պիտի ըսէ։

—Ես կը կարծեմ որ ատոր հակառակը պիտի ըսեն. այսինքն կնամոլ մարդու մը խնդիրը կայ անոր մէջ։

—Բնա՛ւ հոգդ մի ըներ. Օրիորդ Տը Սալթրէյ անմիջապէս չատ մաքուր մտքով պիտի հաւնայ ձեր խնդիրը։

—Աղաչեցէք անոր որ վայրկենական ամուսնութիւն մը կնքէ ձեզի հետ ու ասանկով գործը իր ամէն կողմերովը կը կատարէք։

—Վա՛յ չուշանորդի մարդ, պոռաց Բոպէր, բարկութենէն խենթեցած և բազուկը կատաղօրէն վերցընելով, աղէկ մը, ուժով բռունցքներ իջեցուց մարդուկին գլխուն և կռնակին։ Նաքը թեւէն բռնելով, քանի մը աքացի ալ փակցուց անոր ոտքերուն և դրեթէ կին դուռնէն դուրս նետեց։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՇԱՀԻՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ԻՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 42

ՀԱՆԳԻՒ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԵՐԵՔՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

—Տեսնենք, քիչ մը աղուոր մտածեցէք, թերեւս միջոց մը կը գտնաք։

—Միջո՞ց մը, կրկնեց մեքենաբար Բոպէր։

Ես աղէկ գիտեմ որ Օրիորդ Տը Սալթրէյը չափազանց չատ կը սիրէիք. բայց ինչ ընենք...։ Հիմա, ինչպէս որ

նին, սոյն ձեռական-աշխատութիւնները վերերեւցան միեւնոյն ատեն Իւսկիւ-տարի կողմը «Ներսէսեան-Երմոնեան» (Իճատիէ), «Ս. Խաչ» (Սէլամիէ), Պալաթիւ«որենեան», Մաքրիգիւղ «Տատեան», Սամաթիայի «Ս. Սահակեան» վարժարանները միանգամայն, իրարմէ փոքր ինչ ժամանակի տարբերութիւնով։

3.—Նոյն տարւոյն 1900—1901 յունվարէն՝ ձեռական-աշխատութիւնները մուտ գտան նաեւ Պէրպէրեան վարժարանին մէջ եւս, ուր կը շարունակուի ցարդ ամենայն կանոնաւորութեամբ՝ մանկավարժ-ուսուցչապետին գործնական ոգւոյն համաձայն։

* * *

Այլ սակայն՝ յօդուածիս բուն նիւթը չէ ներկայացնել կարգ մը վարժարաններ, որոնց մէջ մուտ գտան այդ աշխատութիւնները ժամանակաւոր կերպով, այլ գլխաւորաբար այն վարժարաններու վարիչները՝ որոնք կրցան նոյնչափ ատենուան մէջ համբերել և տոկալ որ մի գուցէ մանկավարժական տեսակէտով այնքան օգտակար և հրաշանգիշ դատուած գործ մը սկսէլէ վերջ, դադրի։

Եւ ահա այսօր վերեւ թուած վարժարաններուս տեսուչներուն մէջէն միայն գիտութեան ուսուցիչ, Գալուստ էֆ. Մալաթեան, իր գործին մաղդը, կը բերցնէ վերջապէս յարատեւութիւնը պահանջել սոյն գործին՝ ամէն ջանք ի գործ դնելով, ծնողքներ անձամբ կամ գրութեամբ համոզելով։

Եւ գիտնալ պէտք է թէ կրթական այս տեսակ նորութեան մը հանդէպ կամքի ուժը, ինչպէս սկսուած գործի մը յարատեւութիւնը պահելը, ընդհանրամամբ վարչական հոգի և հաստատամտութիւն կ'ենթադրէ։

Ուրեմն, այսօր Իճատիէի վարժարանը, միակը կ'ըլլայ Պոլսոյ թագային կրթարաններու մէջ, ուր բովանդակ ծրագիրը իր ամէն մասերով կը գործադրուի։

Իսկ գալով այն վարժարաններու Տեսչութեանց՝ որոնք անգոր գտնուեցան յարատեւութիւնը պահպանելու, իրենց վարժարաններուն մէջ սկսուած սոյն օգտակար գործին առթիւ, անոնց միմիայն մեր անկեղծ բերկրութիւնը յայտնելով կ'անցնինք քանի մը փոքրիկ անեկդոտներու։

* * *

Անցեալ ամիս 343 թիւ «Մանզումէ»ի մէջ, «Ձեռական-աշխատութիւն» խորագրով յօդուածին մէջ «Կրթասէր»ին պատ. Ուսումն. Խորհուրդին ըրած առաջարկը բնականաբար շատ բանաւոր էր, քանի որ մեր կրթարաններու մէջ այն աշխատութեանց սկսելու պէտքը կը չեչտէր։

Սակայն կ'երեւայ թէ Պ. յօդուածագիրը տակաւին նոր նշմարած է այդ զգալի պակասը և առաջարկութիւններ ընելով կը շտապայ, մինչ ապին գործնականապէս և անձամբ իրագործել կը չանայ ա տողերը գրող կը-թութեան յետին պաշտօնեան։ Նոյն իսկ ի հարկին դպրոցներու վարիչներն անձամբ համոզել չանալով կամ մինչեւ իսկ դրամի և ժամանակի զոհողութիւններ ընելով վերոյիշեալ վարժարաններէ ոմանց մէջ։

Այս առթիւ ներում ինձ յիշել այն յոգնաջան աշխատութիւններս, մատուցած ծրագրիս համար, զոր Ս. Յակոբայ որբանոցին սիրասուն տանիկներուն համար գրեցի, մաքնաւոր յանձնարարութեամբ, որ հակառակ այնչափ մը տամարդական և այնքան ալ ձեռամարդական ըլլալուն, բարձիթողի եղաւ որքան ալ միանգամայն ընդհ. աշակերտաց զբաղում հայթայթելու ամենամեծ առաւելութիւնն ունեցող ըլլար իր մանկավարժական ուղղութիւնով։ Մինչ ներկայիս մէջ միմիայն 40-50 չափահաս և ընդդէմակ աղաք կը զբաղին արհեստական վարժութեամբ, արդեօք մնացեալներն ինչ պիտի ըլլան, միթէ մանկավարժական օրինաց հակառակ ուղղութիւն մը չէ այս։

Նաև չիկնելով կը յիշեմ պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ մատուցած ծրագրիս առթիւ պատասխան մը չառնելս, ճիշդ երկու տարիէ ի վեր։ Բայց կ'երեւայ թէ տակաւին այս խնդիրը չէ հասունցած ներկայ պատ. անդամոց... «խորհելակերպ»ին մէջ որոնք գուցէ այնպէս մտածեն թէ այդ ճիւղին յատուկ ուսուցիչ կը պակսի հրապարակի վրայ. իսկ եթէ հատ մը գտնուի, ան ալ ո՞ր մէկ վարժարանին հասցնեն, և կամ ինչ իրաւասութեան ուժով առաջարկեն վարժարաններու տեսուչներուն, որ իրենց պիւտճէին վրայ ամսական ազատի գումար մը ալ բարդեն։

Սակայն այս ամէն մտածումները ջուրը կրնան իյնալ, եթէ Պ. «կրթասէրին» ըսածին պէս, առայժմ նեղ և անձուկ պայմաններու մէջ սկսինք գործել, չսպասելով անկէ թելադրութիւն մը որ պատասխանատուութեան դուռ կը բանայ։

Այս առթիւ փափաքելի է որ ամէն զոհողութիւն ըլլուի թէ՛ ծնողքներու, թէ՛ կրթասէրներու և թէ պատ. տեսուչներու կողմէ նոյն օգտակար գործին իրականացմանը համար։

Եւ եթէ մեր տոհմային բնական յարմարութիւնը մեր մէջ արհեստասիրութեան խայծ մը ձգած է, պէտք է որ զայն վերարծարծենք և միշտ վառ պահենք։ Ու ես իմ մասս մեծ հաւատք ունիմ թէ՝ նոյն իսկ եթէ արհեստաւորներ կամ արհեստաւորներ փոքր ինչ օժանդակեն կրթարաններու սոյն ճիւղին մշակուելուն, ընդհանուպ պիտի կրնայ մարմնանալ և հանդիսանալ։

Եթէ կոչում կ'ընեմ արհեստաւորներու, չհակցուի թէ անոնց գիտցած արհեստներէն օգտուիլ կ'ուզենք, ո՛չ, վասն զի անոնք մեր շրջանաւարտ աղոց կրնան պատշաճիլ, իբրեւ բազմարուեստեան վարժարանի մը դասեր, այլ՝ ընդհակառակը պէտք ունինք ատոնց արհեստասիրիկ ոգւոյն, ինչպէս և անոնց գործիքներուն և աւելորդ նիւթերուն, որոնցմով աղքատիկ տղոց վարժութիւններ ընել պիտի տրուի մանկավարժական սկզբունքներու համաձայն։

Այս առթիւ ես իմ մասիս պատրաստ եմ հինգ աղքատիկ տղոց տարեկան գործիքներն ու նիւթերը հայթայթել—վարժարանին հաշուոյն—Պոլսոյ որ թաղ. վարժարանին մէջ որ ալ սկսուած ըլլան սոյն աշխատութիւնները։

Ուրեմն, ժամանակն է դիտել տալու պատ. Ուսումն. Խորհուրդին որ, վարժարաններու մէջ «ձեռական աշխատութիւններու» ճիւղն պարտաւորիչ սեպելով, շրջանաւարտներէն քննութիւն պահանջէ։

ԱՐՀԵՍՏԱՄԷՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԵՕԹԵՐՈՐԴ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարւոքումը կը շարունակուի.— Օրուան երկու տեղեկագիրները.— Թագաւորութեան խօսքեր։

Յուլիս 3 թուականով Լոնտոնէն կը հեռագրուի թէ՝ Էտուարտ Թագաւորը չափազանց նեղուած է, վերջին օրերուն մէջ, ունեցած տաքութենէն։ Յուլիս 2ին հրատարակուած տեղեկագիրները չատ գոհացուցիչ եղած են, և Թագաւորին մտերիմ բարեկամներէն բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը, հաւաքման մը մէջ՝ որուն կը նախագահէր, ըսած է թէ՝ «Թագաւորը վտանգէ վերծ է»։ Կ'ըսուի թէ քիչ ժամանակէն տեղի պիտի ունենայ Թագաւորութիւնը, թէպէտ ոչ այնքան փայլուն կերպով։ Կրնական արարողութիւնները մեծ կարեւորութիւն մը պիտի ունենան սակայն։

Թագաւորութեան հանդէսին համար օտար իշխաններուն մեծագոյն մասը պիտի դառնան նորէն, և գաղթականութեանց զօրաբաժինները պիտի մնան Լոնտոն։ Միայն թէ իրականապէս ոչինչ որոշուած է դեռ։ Թագաւորը հեղշեռեւ կ'աղէկնայ, չնորհիւ իր կորովի կազմուածքին և զուարթ բնաւորութեան։ Բայց հիւանդութեան տեսակը անանկ խորհրդաւոր բան մըն է որ, բժիշկները կը վարանին պաշտօնապէս յայտարարելու թէ ո՞ւ է վտանգ չկայ։ Միւս կողմէ արքայական ընտանիքը դեռ վերջնական որոշում մը չէ տուած արարողութեանց մասին։ Ըսուեցաւ թէ Թագաւորը արտօնուած է առողջ մարդու մը պէս ուտելու, ծխելու և լրագիր կարդալու։ Բոլոր ասոնք սխալ են։ Հիւանդը չատ խիստ կանոնապահութեան մը կը հետեւի և երբեք պէտքը չի զգար ոչ ծխելու և ոչ ալ կարդալու։

Ահաւասիկ օրուան երկու տեղեկագիրները.

«Պըքինկէմի պալատ, գիշերուան ժամը 7։

Թագաւորը հեղշեռեւ կ'աղէկնայ։ Ցաւ չի զգար չատ և օրերը կ'անցընէ չատ աւելի քիչ տառապանքով։»

Այս տեղեկագիրները կը ստորագրեն Թագաւորին երեք բժիշկները։

Իսկ միւս տեղեկագիրը հետեւեալն է.

«Պըքինկէմի պալատ, ցորեկուան ժամը 9.55,

«Նորին Վեհափառութիւնը գեղեցիկ գիշեր մը անցուց, և իր վիճակը կը շարունակէ բարւոքիլ։ Վերքը ցաւ չի պատճառեր իրեն, և սկսած է բուժուիլ»։

(ՆՈՅՆ ԵՐԵՔ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ)

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԵՐՈՒՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 յուլիս.—Աւստրիի դուքսը մեկնեցաւ Բարիզի համբով, Թուրէն երթալու համար։ Մերի Տէլ Վալ, Նորին Սրբութեան պատուիրակը՝ նոյնպէս մեկնեցաւ Լոնտոնէն առտուան ժամը 1ին, Հռոմ երթալու համար։ Ցունաստանի Նիքոլա իշխանը, Սպարթայի դքսուհին, Պաթէնպէրկի Լուիզ իշխանուհին մեկնեցան Լոնտոնէն, Աքիթոֆոմաթցու, Միքաստոի ներկայացուցիչը, պիտի մեկնի վաղը՝ Ճաքոն երթալու համար։

ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՂԻՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 յուլիս.— Անգլիական նաւատորմիղը, որուն նաւահանդէսը տեղի պիտի ունենար Սբիթհէտի մէջ շաբաթ օր, այս առտու տեղափոխուեցաւ և Մանշի նաւախումբը մեկնեցաւ Թօրպոյ։ Ծովային նախարար Լորտ Սելպորն և իր պաշտօնակիցներէն մեծ մասը ներկայ գտնուեցան նաւերուն մեկնումին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԲՐՅԷՍՈՐԻԱ, 1 յուլիս.— Երկիրը սկսած է իր բնական վիճակը ստանալ։ Մեծագոյն մասը խստութիւններուն, որոնք կը տիրէին պաշարուած տեղին մէջ, չնշուած են։

Հիմա կարելի է առանց մասնաւոր հրամանի մնալ ելլել քաղաքներուն մէջ։ Կարելի է մինչեւ գիշեր դուրսը մնալ։ Արտօնութիւն պէտք է միայն ընակութեան և ըմպելիներու համար։ Երկաթուղիները քաղաքային վարչութեան հսկողութեան տակ առնուած է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՈՒՆ-ՆԱՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանգօ-անգլիական սէնտիքա մը, որուն կեդրոնը Լոնտոն կը գտնուի, այս անգամ Եունանն նահանգին մէջ խիստ կարեւոր հանքի մը մենաշնորհը ձեռք անցուցած է։ Ցիչեալ սենտիքային փոխանորդը Զինի ֆրանսական դեսպան Մ. Էմիլ Բոյէրն է, որ մեծ հմտութիւն ունի առեւտրական և հանրային խնդիրներու մէջ։

Եունանի հանքերուն չահագործման պայմանագրութիւնը կայսերական հրամանով Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպաններուն կողմէ ստորագրուած է յունիս 15ին պաշտօնապէս։ Մենաշնորհի տեւողութիւնը 60 տարի պիտի ըլլայ։ Սակայն յաւելեալ կարելի պիտի ըլլայ երկարել մենաշնորհի պայմանաժամը։

Այս մենաշնորհի պայմանագրութեան մէջ կը գտնուին 85 հատ պղինձի, սընդիկի, նիքէլի, հանքածուխի և ուրիշ թանկագին մետաղներու հորեր։ Ցիչեալ հանքերուն ամէնքն ալ Եունանի նահանգին մէկ երրորդ մասին վրայ չինուած են թէեւ, սակայն աւելի կարեւորները կը գտնուին Եունանի և Թոնքէնի միջեւ չինուելիք երկաթուղւոյն գծին մօտերը։ Զինի կառավարութեան կողմէ չահագործուելու վրայ եղող հանքերը այս պայմանագրութեան մէջ նշանակուած հանքերէն դուրս են։

Հանքերու այդ սէնտիքան Զինի կառավարութեան հարիւրին 5 տուրք մը պիտի տայ։ Ակէ զատ հանքերէն առաջ եկած զուտ հասոյթէն հարիւրին 25 պիտի տայ չինական կառավարութեան։ Այդ հասոյթին հարիւրին տասն ալ Եունանի նահանգին պիտի թողուի. և մնացած հարիւրին 60ը պիտի մնայ չահագործող ընկերութեան։

Զուտ հասոյթը պիտի որոշուի՝ նախնական և բանողէքի ծախքերը ինչպէս նաեւ դրամագլուխի տոկոսին համար հարիւրին 8 գլխավճարի և պահեստի դրամի համար հարիւրին տասնական վար դրուելէն վերջ։

Պղնձի հանքին համար մասնաւոր պայմանագրութիւն մը կայ, որուն համար Զինու կառավարութիւնը ամէն տարի, որոշեալ քանակութեամբ, թոնոն 336 թայլի հաշուով պղինձ պիտի գնէ։

Երկաթուղիներ, ճամբաներ և վերջապէս հանքերը փոխադրելու համար չինելիք բոլոր գործիքներ պայմանաւորուած են։ Մ. Բոյէրն անցեալ չաբթու Եւրոպա մեկնած է։

Կ'ըսուի թէ ուրիշ ֆրանսացի դրամատէրներէ սէնտիքա մը եւս կը կազմուի սուրիշ նահանգի մը գանքերուն համար։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՆԵՐՈՒՄ

Ամերիկայի Նախագահ Մր. Ռուզվէլդ, Փիլիպպեան կղզիներու բնակիչներուն հրովարտակ մը ուղղելով, կասարեալ և ընդհ. ներում կը շնորհէ Արշիպեղագոսի այն անձերու որոնք ապստամբութեան մասնակցած կամ անոր օժանդակած են։

Այս ընդհանուր ներումին մասնակից չեն այն անձերը որոնք զինուորական օրէնքի դէմ գտնուած են։ Հրովարտակը կ'ըսէ նաեւ թէ՝ ոմէն անոնք որ ներման չնորհէն օգտուիլ կ'ուզեն, պէտք է որ Մ. Նահանգներուն հաւատարմութեան երդում ընեն։

ՓՕՂԵՐԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՄԷՋ

Պոռնէոյի զինուորական արշաւախումբին մէջ քոլերան հետզհետէ մեծ համաճատութիւններ կ'առնէ։ Անգլիական թերթերը կ'ըսեն թէ Պոռնէոյի արշաւախումբը որ 10000 հոգիէ կը բաղկանայ, գրէթէ ամէն օր հարիւրաւոր մարդու կորուստ կունայ։ Մինչեւ հիմա գրէթէ 2000 հոգի չափ մեռած են։

ՊՕԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Անգլիոյ պատերազմական գործոց պաշտօնատունը կը հաղորդէ թէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ բոլորովին վերջացած են Պոէրներու և Անգլիացիներու կռիւները, նոյն իսկ մասնաւոր։ Հակառակ այդ յայտարարութեան, սակայն այսօր տակաւին Հարաւային Ափրիկէի մէջ 202,000ի չափ անգլիացի զինուորներ կան, որոնց մէջ հաշուած չեն տեղային անգլիական զինուորները։ Պաշտօնական նոյն յայտարարութեան մէջ կը տեսնուի թէ Հարաւային Ափրիկէի անգլիական կանոնաւոր բանակէն 70000 հոգի անմիջապէս իրենց հայրենիքը պիտի փոխադրուին եւ ազատ պիտի արձակուին։

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ

Բոլթօ Սբէնէն կը հեռագրուի թէ Վէնէզուէլական Պարքուիշիմէդօ քաղաքը 4 օրուան կռիւ մը վերջ գրաւուեցաւ։ 4500 ապստամբներ ալ Վալէնցիուի վրայ կը քալեն։

ՍՈՒՐՈՎ ՄԵՆԱՄԱՐՏ

Վիեննայէ քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մ. Պէրժէր, աւստրիական Բայսդաքի համագերմանացման կուսակցութեան պետը մենամարտի մը մէջ սուրով զարնուեցաւ քաղաքական հակառակորդի մը կողմէ։ Մ. Պէրժէրի ձախ ականջը բոլորովին կորուած է։ Բժիշկների ջանացած են զայն կարել, բայց չգիտցուիր թէ արդեօք փակցնելը կարելի պիտի ըլլայ։

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՔԵԱՆԿ ՋԷԻՆԻ ՄԷՋ

«Մաթէն»ի քաշուած հեռագիրները կ'ըսեն թէ Քեանկ-Զիի և Քուանկ-Զէնի մէջ բաւական կարեւորութիւն ունեցող անկարգութիւններ տեղի ունեցեր են։

Լուրջ քննութիւն մը այս խռովութեանց պատճառները պիտի քննէ։ Կ'ըսուի թէ սխալ հրովարտակի մը ազդը պատճառ եղած է որ ժողովուրդը գրգռուի Քրիստոնեաներուն և Եւրոպացիներուն դէմ։ Մ. Պո—որ տակաւին անցեալ օր Հնդկաչինի ընդհանուր կառավարիչ անուանուեցաւ նախարարաց խորհուրդին կողմէ— այս յուզումներուն պարագաներուն մէջ ցոյց տուած է կորով և շրջահայեցութիւն։ Մ. Պո, որ նախնապէս Բէքինի դեսպան էր, անցած դարձածը կուսհեղով, արտաքին գործոց նախարարին դիմումներ ըրած էր, որ իր կարգին Ցերամայած էր ոստիկանական պաշտօնեաներ ղրկել սուրա յայտարարութիւնները ուղղելու համար, և որ վարձք խոստացած էր յանցաւորները մատնանշողներուն։ Այս արագ և կորովի գեղարկը կրցած է նահանգին մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատել։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մանչուրիոյ պայմանագրութեան վաւերացեալ օրինակները յունիս 29ին չինական և ռուս կառավարութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ փոխանակուեցան Բեդերսպուրկի մէջ։ Հակառակ ասոր սակայն հիւսիսի երկաթուղեաց գծին վրայ օտար զինուորական օգնական մնօրէններ դնելու խնդրին չուրջ կարծեաց տարբերութիւններ կան։ Անգլիա կ'ուզէ որ այդ օգնական մնօրէնները պահուին, մինչդեռ Ռուսիա անոնց ջնջուիլը կը պահանջէ։

ՀԱՅԿԵՐՈԹ

Հանրապետութեան Նախագահը և Տիկին Լուպէ հայկերոյթի մը պիտի տան յուլիս 10ին, հինգշաբթի, Բարիզի բանակին այն պետերուն և սպայակոյտի այն անդամներուն որոնք յուլիս 14ի հանդէսին պիտի մասնակցին։ Այս հայկերոյթէն վերջ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի, որուն ներկայ պիտի գտնուին դիւանագիտական մարմնոյն բոլոր անդամները, երեսփոխանները, պետական և կրթական խորհրդոց անդամներն ալն։

ՆԱԽԱՃԱՇ

Զորեքշաբթի օր Պուլկարիոյ գործակատարութեան պաշտօնական մէջ ի պատիւ Ֆերտինանտ իշխանին նախաճաշը տրուեցաւ դիւանագիտական ներկայացուցիչ Տքդ. Լուպօմիր Զօլոթովիչի և Տիկին Զօլոթովիչի կողմէ։

Նոյն առաւօտուն արտաքին գործոց նախարար Մ. Տելքասէ Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշանը յանձնեց Մ. Զօլոթովիչի։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

«Թրիպունա» լրագիրը կ'ըսէ թէ Իտալիոյ Թագաւորը իր հետ ունենալով արտաքին գործոց նախարար Մ. Բրինէդին, յուլիս 9ին պիտի մեկնի Պերլինի ճամբով Բեդերհոֆ, ուր պիտի հանի ամսուն 13ին։ Հոն երեք օր պիտի մնայ և յետոյ ուղղակի Իտալիա պիտի վերադառնայ։ Թագուհին Թագաւորին չպիտի ընկերանայ, որովհետեւ իր վիճակը չի ներեր որ յոգնութիւններու ենթարկուի։

Թագաւորին այցելութեան առթիւ կատարուելիք հանդէսները տակաւին կարգադրուած չեն. այս առթիւ կայսերական թատրոնին մէջ հանդիսաւոր երեկոյթ մը պիտի տրուի։

Ցայսմի չէ թէ Զարը երբ Հռոմ պիտի այցելէ զոր երբեք տեսած չէ։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

Յուլիս 3ին Բեդերսպուրկէն Սիտքոնին գացող հեպրնթաց կառախումբը Կաշինայի մօտերը ընդհարում մ'ունեցաւ զբօսական կառախումբի մը հետ։ Մեքենավարը, հնոցպան մը և բազմաթիւ ճամբորդներ սպանուեցան։ 60 ճամբորդներ ծանրապէս վիրաւորուած են։

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ ԶՈՒ ՄԸ

ԴԵՌԱՏԻ ԿԻՆ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Պուքրէշէն 4 յուլիս թուականով կը հեռագրեն.—Երիտասարդ կին մը՝ Տիկ. Քաթէրին Հօրվաթովիչի, մեր երաժշտական ակադեմիին ամէնէն նշանաւոր աշակերտուհիներէն մէկը, առջի օր, երեքշաբթի իրիկուն, անձնասպան եղաւ։ իր Արիսնուա փողոցի բնակարանին մէջ։

Տիկ. Հօվաթովիչի՝ 24-25 տարեկան շատ սիրուն ու տաղանդաւոր կին մը, մեծ յաջողութեամբ ներկայացումներ տուած էր Թէաթր Նասիոնալի մէջ։

Ժամանակէ մը ի վեր սակայն, երիտասարդ պաշտօնեայի մը նկատմամբ սոսկալի սիրով մը վառուած, թատրոնը ձգելով՝ քաշուած կեանքի մը տուած էր ինք զինքը։

Վերջին օրերս, հոմանին, ընտանեկան պատճառներու համար որոշեց լքել Տիկ. Հօվաթովիչին։

Տիկինը այնքան խոր յուսահատութեան մը մատնուեցաւ որ նախորդ իրիկուն, երեքշաբթի, քացախէ ոգիի խառոր գաւաթ մը պարպեց։ Երբ իրիկունը շատ ուշ, պարոն Հօմանէն եկաւ անգամ մը տեսնել զեղեցիկ տիկինը, անիկա ահռելի ցաւերու մատնուած կը փարատուէր, և չէր ուզեր բնաւ պատճառը ըսել իր տառապանքին։

Առտուն միայն մահուանէն քանի մը վայրկեան առաջ, վերջապէս խոստովանեցաւ թէ թոյն խմած էր։ Բայց ուշ էր արդէն...։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 յուլիս.—Այսօր քաղաքին զանազան մասերուն մէջ հացկերոյթներ տրուեցան աղքատներուն։ Ներկայ էին Կալլէսի իշխանը ու իշխանուհին և արքայական գերդաստանին միւս անդամները։

—Էտուարտ Թագաւորին առողջական վիճակը չատ բարւոք վիճակի մէջ ըլլալով, Թագաւորութեան Թուականը որոշելու խնդրով կը զբաղին։ հանդէսը չատ պարզ պիտի ըլլայ։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգները խոստացեր են Զինաստանի ջնջուելով տեղատուութեանց մօտ, պահանջելու անոնցմէ, որպէս զի չուտով պարպեն Թիէն-Զինը։

—Լոնտոնի մէջ օդերու տաքութիւնը անտանելի է։ Այսօր փողոցին մէջ տասնըչորս հոգի բռնուեցան արեւազարկէ։

—Էտուարտ Թագաւորը վեհապետներէ չնորհաւորական հեռագիրներ ստացաւ, իր առողջական վիճակին բարւոքմանը համար։ Ն. Վեհափառութիւնը օգոստոսի սկիզբները Ֆրանսիա պիտի երթայ։

ՊՈՒԷՐԼԷԾ, 6 յուլիս.—Կ. Պոլսոյ ուղեւորներուն համար սահմանուած քարանթինան վեց օրուան զեղչուեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ Պատուոյ նահանգին Հուիկէրա անուն տեղը սաստիկ փոթորիկ մը ծագեցաւ։ Երկու հոգի կայծակէ զարնուելով մեռան։ Բոլոր հունձքերը փճացած են։ Վնասները մէկ միլիոն ֆր. կը հաշուուին։

ՊՈՒԷՐԼԷԾ.— Պուէցովի կայարանին մէջ ընդհարում մը պատահեցաւ երկու կառախումբերու միջեւ։ Տղայ մը ծանրապէս և ուրիշներ ալ թեթեւ կերպով վիրաւորուեցան։

ԲԱՐԻԶ.—Բոլորովին սխալ է «Ֆիկառօ»ի այն լուրը թէ կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Մ. Բոնսթան հանգստեան կոչուելի պիտի խնդրէ։ Մ. Բոնսթան մտադիր չէ թողուլ կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանութեան պաշտօնը։

—«Մաթէն» կը հաւատայ թէ Լորտ Սոլզպէրի պիտի հրաժարի էտուարտ է.ի թագադրութենէն վերջը, և իրեն պիտի յաջողէ Մ. Պալֆուր։

ԹԷՎԱԶԻՀԱԹ

Վէզաիֆը մէջմուրիսէթիրնի հիւսիսը իֆա էլլէմէքտէ օլմալարնա մէջնի Տէֆթէրը Խագանի արապի միւթրիմիի սատ. Նէտիպ պէյ էֆ.ենէ թէրճիէն բիւթպէի ուլէա սընֆը սանիսի վէ Սիւլէյմանիէ սանճաղը Տէֆթէրը Խագանի մէջմուրը բիֆաթլու Մահմուտ էֆ.էյ սալիսէ բիւթպէյերի թէվճիհ պուրուլմուշ տրը։

Թարապլուսը Ղարպ վիլայեթի սախիլինտէ Սուբիսի գազասը գամմանգամլըը՝ միւնթախիպնէն Մէհմէտ Ցէվզի էֆ.ենէ թէվճիհ պուրլուլմուշ վէ միւմպէյիզիմին թանիֆի իճրա գըլընմըշ տրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Խարիվը Մբսրը ֆէխամէթլու տէվլ. Ապպաս Հիլմի բաշա հազրէթլերի՝ տիւնքի բազար էրթեսի կիւնիւ Սէրասյ Հիւմայեունը Միւլիւքանէէ պիր ազամէտ, թամամ էլլէտիքտէն սօնրա, հուզուրը Շեվքէթմէվֆուրը ճէնապէ նիլքիֆէթբէնանիտէ չէրէֆ մէսուլէ վէ թաղիֆէսի վէ իլթիֆաթը Սէյիդի հազրէթը, Բաշիշահիէ նախ օլարաք, չաեան պուլրուլան միւսաատէի պիրի ճէնապը Շեհրիեարի իւզերինէ, Իզզէթբաշա գապուլճաարրընա միթէվէլլիճինի Շարգ Սիւրաթ գաթարըլա Տէրասատէթտէն հարէքէթ էլլէմիշ տիր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Ինչպէս երէկի թիւով գրեցինք, Սելանիկի մէջ շաբաթ օր երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուած բաւական մը վնասներ պատճառած է։ Ուրիշ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ չատ մը տուներու պատերը ճեղքուած են. կեանքի կորուստներ ալ կան։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց երկրաշարժին վնասներուն վրայ տեղեկութիւններ տալ և արկածեալներուն պիտոյքները հայթայթելու կիրակի օրուան հեռագիր մը կ'ըսէ։

«Դիշերը երկրաշարժի ցնցումներ շարունակեցին թեթեւ կերպով։ Երեկ Սելանիկի մէջ պատահածին պէս, չորս կողմերն ալ՝ Գորաֆէրիէ, Կիւկիւրիւ Սիրունիյա, Վտոնիա, Նէվրեքոբ, Բարլըբ, ԲէՔրիչ, ՄէՆլիք, Թիմուր Հիսար ու Բորվի երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։ Շէնքեր վնասուեցան, բայց մարդու կորուստ չպատահեցաւ։ Միւսնոյնը պատահեցաւ նաեւ Սէրէզի մէջ։ Վրան ևս ինչ բրուած ըլլալով, չնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, հարկ եղածը կը հոգացուի։

Վերջին տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ երկրաշարժի առաջին ցնցումը պատահած է ժամը Թրքական 6ին և երկրորդը աւելի զօրաւոր՝ 9ին։

Լանկազայի մէջ ալ շէնքեր փճացուած են և Լանկազայէն կէս ժամ. ուրս կէօզլէ գիւղաքաղաքի մէջ 10 տուն փլած են։

Վերջին պահուն Սելանիկի տունած լուրերը կ'ըսեն թէ երկրաշարժը մերթ ընդ մերթ կը կրկնուի։ Պոլսոյ ստորերկրեայ ազմուկներուն՝ դարձած են այլեւս։

Ստոյգ տեղեկութիւններ կը հաղորդեն թէ 50—60 վիրաւոր միայն կան Սելանիկի շրջականերուն մէջ. խոշ քաղաքին մէջ ոչ մէկ զոհ։

—Էտիրնէէ ալ 22 յունիս թիւով կը հեռագրեն թէ ժամը 9ին տունները Էտիրնէի և Օրթաքեօյի մէջ ալ երկրաշարժի մերթակի ցնցումներ զգացուցան թէեւ, բայց մեծ չկայ։

* * *

Անցած ուրբաթ թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան Սոֆիայի և Բէօսթէնիլի մէջ։ Սոֆիայի մէջ կիրակի նորէն ցնցում մը զգացուեցաւ։

Աւլոնիա (Ալպանիա), 2 յուլիս.—Այս առտու ալ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ որ քանի մը բոպէ տեւեց։

—Անցած չորեքշաբթի ցնցում մը զգացուեցաւ Երզրումի նահանգին բոլոր կողմերը։ Ամենէն զօրաւորը Ֆաւզայի մէջ պատճառեր էր։

ԺԱՆՏԱՄՈՏԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ.— Առջի օր և երէկ ալ ժանտախտի ո և է դէպք չպատահեցաւ Պոլսոյ մէջ։ Սէրվի Պրուսի մաքրանոցին հիւանդները հեռացէտէ բարւոքելու վիճակի մէջ են։

Առողջապահական խորհուրդին հրահանգով, մայրաքաղաքիս ամէն կողմերը առողջապահական քննութիւններ կը կատարուին և շարունակ կը հսկանեխուին կառքերը, նաւակները և հասարակաց վերաբերեալ տեղերը, հակառողջիկ ուտելիքները կը գրաւուին և փողոցներու մաքրութեան մեծապէս հոգ կը տարուի։

—Պուքրէշի «Վուանձա Նացիոնալա» թերթը իր 4 յուլիսի թիւով կը գրէ որ Պուքրէշի առողջապահական ընդհ. անօրէնութիւնը մանաւոր ազդիւրէ կը տեղեկացնէ թէ Օտէսայի մէջ յունիս 13ին ժանտախտի երկու դէպք պատահեր է։ Այս պատճառով առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուած են հունգարական և ռուսական սահմանագլուխներու վրայ։

—Թուսնիոյ կողմէ Պոլսոյ եկեղեցիներուն դէմ դրուած 10 օրուան քարանթինան 6 օրի իջուցուած է։ Քարանթինայի մէջ գտնուած նաւերը այս որոշումէն պիտի օգտուին։

—Մալթա 10 օրուան քարանթինա դրաւ Պոլսէն եկողներուն դէմ։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ դրամատուն մը պիտի հաստատուի։ Իշխանութեան վարչական ժողովին անդամներէն Մ. Սոֆոլի պաշտօն ստացաւ այդ մասին պէտք եղած բանակցութիւնները կատարելու անոնց հետ՝ որոնք դրամատան հաստատման համար առաջարկներ պիտի ընեն։

—Միտիլլիի և Ցունատանի դրամատունները Սամոսի Վարչական ժողովին հետ բանակցութեան մտած են, Սամոսի մէջ հաստատուելիք դրամատան մասին։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը Մեծ կղզիի մէջ գտնած գեանին վրայ որոշոց մը չընելու արտօնութիւն խնդրած էր։ Կիրակի օր, Կայս. Պալատան ճարտարապետ Եանքօ Նուվանի էֆ. Ցուցոց պատրիարքարանին հաղորդեց Կայս. այն Իրատէն, որով այդ արտօնութիւնը կը շնորհուէր։ Արքեպիսկոպոսութիւնը այդ միջոցին Բերայի «Զարիօն» աղջկանց վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսին ներկայ ըլլալով, ներկաներուն ուսուցց այս բերկրաբեր լուրը, և այս առթիւ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին առաջնորդութեան համար, որուն ձայնակցեցան բոլոր ներկաներն ալ։

ՀԱՇՈՒԵԿՆԻՒ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով զանազան նախարարութիւնց եկամուտներուն և ծախքերուն հաշուեկշիռները պատրաստել, այդ հաշուեկշիռները պատրաստուած է։ Վեհափառութեան մատուցուած էին։ Վեհ. Սուլթանը այլ և այլ հրամաններ տուաւ նախարարութիւնց, որպէս զի աւելի եւս խնայք տանին տեսակներուն և հաշիւներուն, և աւելի կատարեալ ձեւերով բռնուին։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԷՆ.— Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Անգլիոյ թագաւորին։ անոր հիւանդութեան բարւոքումին համար։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղին ինչպէս հեռաւեալ գումարներն ալ ղրկուած են։ Քաղաքումներէն՝ 22,192, Սուրիայէն 30,050, Էնկիւրիէն 16,250, Սելանիկէն 13.720 ղրշ.։

Ֆէսի վաճառական Սայիտ էֆ. Պէնճէպարա ալ, խոստացած 1,000 ոսկիին 100ը յանձնած ըլլալով, Վեհ. Սուլթանէն կողմէ երկաթուղիներու ոսկի մեծալին արժանացաւ։

—Հաճէ գաւառակին կալուածներու տնօրէն Իսմայիլ էֆ. հակառակ խիստ պատուէրներու, Հիճազի երկաթուղին նպաստէն 200 մէճիտ ուրիշ նպատակի գործածած ըլլալով, իբր պատիժ անոր մէկ ամսականը կտրուեցաւ, իսկ յիշուած գումարը այդ անձէն դարձեալ գանձել որոշուեցաւ։

ԽՏԻՎԸ իր քարտուղարին Ահմէտ պէյ Շաֆիքի յանձնեց Կ. Պոլսոյ գործակատարութեան թափուռ մնացած պաշտօնը։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը « Մալիւմաթ »ի ու «Սէրվէթ»ի արտօնատէր Թահիր պէյի յանձնեց պարսկական թանկագին շալ մը՝ իբր նուէր Մուզաֆէրէտտին շահին կողմէ։

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ գանձման կանոնագիրը սեպտեմբերէն պիտի սկսի գործադրուիլ։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Թէբանէի մէջ Օսմ. 8 մարտանաւերուն նորոգութիւնը Վեհ. Սուլթանէն գահակալութեան տարեդարձին օրը պիտի սկսի։

ՀԱՆՐԱԲԱՆԱԿԱՆ վարժարանին 150 հազար ղրուշ և մնայուն ծախքերուն համար ալ տարեկան 180,000 ղր. յատկացուեցաւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը Սպարտայի Դրան յանձնեց 20,000 ոսկի, մնացորդը՝ Հայտարփաչայի բժշկական վարժարանին չինութեան գումարին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ.Օսմ.երկիրներու մէջ երկրագործութեան զարգացման համար երկրագործական նախարարութեան կողմէ կազմուած մարմինը հետեւեալ որոշումները տուած է։

1. Հանրային կրթութիւնը տիպողական պիտի ըլլայ 6—10 տարու տղոց և 7-11 տարու աղջկանց համար, ամէն պզտիկ կեդրոնին մէջ իսկ։ 2. Բիւրիւրիէ և Իտատիէ վարժարաններուն մէջ անտեսագիտութեան, երկրագործութեան և հանրային աշխատութեան դասընթացքներ։ 3. Զինուորական պաշտօնի թեթեւացում այն երկրագործի զաւակներուն՝ որոնք երկրագործական վարժարանի մը ընթացքը պիտի աւարտեն։ 4. Այս վարժարաններու ընթացաւարտներէն մէկ քանիին ընդունելութիւնը Կայս. եւ կարեւոր մեծ ագարակներուն մէջ։ 5. Քաջալերել այն ամենքը որոնք կը հեղինակեն կամ կը թարգմանեն երկրագործական և հանրային աշխատութեան վերաբերեալ գործեր։ Տեղեկագիրը կը յանձնարարէ նաև ճամբաներու շինութիւնը, գետային նաւարկութեան դիւրութիւններ և անմշակ հողերու ոռոգումի ևն։ Ասոնցմէ զատ ուրիշ օրինական կարգ մը նորոգումներ և հաստատումներ կը յանձնարարէ։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Պ. ֆոն Պիպերընշթայն վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Իսկ դեսպանական խորհրդականն Պ. Վենկէնհայմ այսօր Պոլիս կը սպասուի։

ԹԷՄՊԷՐԻի ընկերութեան ընդհ. տնօրէն Մ. Ժաքօվիսի երէկ առտու մայրաքաղաքս եկաւ Պիրէոնէն՝ աւստրիական շոգենաւով։ Մ. Ժաքօվիսի իր երեք շաբթուան բացակայութեան միջոցին կարեւոր կարգադրութիւններ ըրած է ջնջելու համար թէմպէքիի մաքսանենգութիւնը Արշիպեղաքսի ծովեզերքներէն։

Տ. ՖԻՐՄԻԼԻԱՆ, Իւսկիւպի Օրթոտոքս մետրոպոլիտը որ իր պաշտօնատեղին հանած և ջերմապէս ընդունուած էր, առջի օր պատարագ մատուցեր է խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։

Ռէժիի ընդհ. տնօրէն Մ. Բամպէր, որ Սելանիկ կը գտնուէր Ռէժիի գործերով, Պոլիս եկաւ։

ՄԱՏՐԻՏի պատկերազարդ «Աքթիւալի տատէս» հանդէսին, Մարթինիքի աղէտեալներուն ի նպաստ հրատարակած բոցաւիկ թիւին մէջ կը գտնուի Պոլսոյ Պարսիկ դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա խանի մէկ նամակին պատճէնը որ գրուած էր նոյն հանդէսին տնօրէնութեան խնդրանքին վրայ։

Ահաւասիկ նամակը։

«Մարդկային մեծ ընտանիքը որ ցրուած է՝ ամէնքին համար ալ միակ հայրենիք եղող՝ երկրագունդին ամէն անկիւնները, պէտք է միանայ և բաժնէ իրեն ուրախութիւնները և իրեն վիշտերը։

«Իսկ կը խնդրէք, Պ. Տնօրէն, գրել քանի մը տող, որպէս զի դէնէք զայն Մարթինիքի տարաբաղդ աղէտեալներուն համար Ձեր հրատարակելիք բացառիկ թիւին մէջ։

«Ներփակ կը ղրկեմ 100 ֆր. դրժբաղդ կղզիին մեր թշուառ եղբայրներուն համար։

«Այս տեսակ պարագաներու մէջ աւելի լաւ է նիւթապէս օգնել քան թէ յուզիչ խօսքեր ըսել։

«Թո՛ղ մարդկային ընտանիքին բոլոր դիւրակեաց անդամները խորհին քիչ մըն ալ դժբաղդ ճակատագրին վրայ՝ իրենց Մարթինիքի հայրենակիցներուն։

Իշխան ՄԻՐԶԱ ՌԻԶԱ ԽԱՆ»

Նոյն թերթը հրատարակած է նաև Ն. Բարբուրեան և Պարսիկ պատուիրակութեան միւս անդամներուն ոմանց պատկերները։

ԱՐԶԱՌԱԽՏ.—Երզրումէն Ռուսիա ղրկուած անասուններուն դէմ 20 օրուան քարանթինա դրած է, առարկելով թէ Երզրումի նահանգին մէջ արջառախտ կայ. մինչդեռ այդպիսի հիւանդութիւն մը գոյութիւն չունի։ Երկրագործական նախարարութիւնը խնդրեց Արտաքին գործոց նախարարութենէն ջնջել տալ այդ քարանդինան։

ԵԱԶՄԱՃԻՆԵՐԸ.— Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնը նկատելով որ այլևայլ տեղերու եաղմաճիները մաքսէն փախցուած «քլորաթ տը բօթաս»ով սեւ ներկ կը շինեն եաղմաներուն համար, արգիլեց այդ արհեստաւորներուն քով «քլորաթ տը բօթաս» և առանց էթիքէթի ներկ գտնուիլը որոնք պիտի գրաւուին և այս բանը կրկնուելու պարագային պատիժ պիտի ենթարկուին ենթակաները։

Ասոր համար, նոյն վերատեսչութիւնը հրամայեց բոլոր գաւառի ու Պոլսոյ եաղմաճիներուն, որպէս զի իրենց պէտք եղած «քլորաթը» հայթայթեն Պոլսոյ մէջ իր քննութեան տակ գտնուած մասնաւոր վաճառատուներէն։

ՄԻՏԻԼԻԻի փողոցները օդային կազով լուսաւորուիլ սկսան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆի մաքսային վարչութեան գրուեցաւ որ Իտարէի Մախսուսէի շոգենաւերով ուշ առեն Բիզէ հասած ապրանքները մաքսատան գոց ըլլալուն պատճառով փոխանակ մէկտեղուանքը ձգուելու, շոգենաւային ընկերութեան պատասխանատուութեան տակ, այդ ապրանքները, վրան գոց և մաքսին մօտիկ տեղ մը մնալու և հետեւեալ առաւոտ կատարուի մաքս ընդունելու գործողութիւնը։

ՊԷՇԻՒԹԱՇԻ Բանայեա եկեղեցւոյն թաղական Խորհուրդը որ պատուաւոր և ծանօթ անձնաւորութիւններէ կը բաղկանայ, խմբովին հրաժարեցուցուեցաւ Ցուցաց Ս. Պատրիարքին հրամանով։ Պատրիարքարանը իր կողմէ անձ մը նշանակած էր ուրիշ պակասեալ անդամի մը տեղ. Թաղ. Խորհուրդը չուզեց պաշտօնավարել այդ անձին հետ և խնդրեց Պատրիարքարանէն որ ուրիշ մը նշանակէ անոր տեղ։ Բանակցութիւնները երկարեցան և Պատրիարքարանը որոշեց հրաժարեցնել ամբողջ Թաղ. Խորհուրդը նոր ընտրութեան հրահանգ տալով։ Հրաժարեալ անդամները վերընտրելի են և յուսալի է որ ամէնէն շատ քուէ տասնան քանի որ ճշմարտապէս կարող, պատուաւոր և եկեղեցւոյ շահերուն ծառայող անձինք են։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐ. — Զաթալճայէն կը հեռագրուի թէ 12 զինուած աւազակներ, տեղին երեւելիներէն Մ. Քրանթիսի խանութը մտնելով բռնութեամբ գրաւեր են անոր բոլոր ունեցած դրամը։

—Շքոտարայի Թիրան և Շեայագ գաւառակները ապատակող 68 փախստական աւազակներ անձնատուր եղած են Կայս. գթութեան ապստանելով։

ԱՌԱՒՓԱԽԱՒՆԱՒԱՊԵՏԸ.—Սպարապետական դուռին հայթայթիչ Եօրկի էֆ. Քէնանօղլու շոգենաւ մը կը գնէ և անունը կը դնէ «Այսս Եօրկիօս»։ Շոգենաւային վարչութիւնը կը յանձնուի Վասիլ Քէֆալօ անուն նաւապետի մը, որ զայն առնելով անհետ կ'ըլլայ։ Տէրը կը կարծէր որ նաւը ընկղմած է. մինչդեռ ան միշտ կը ճամբորդէր ի հաշիւ առաւ-փոխառ նաւապետին՝ օտար ջուրերու մէջ։

Օր մը նաւապետ Քէֆալօ չես գիտեր ինչ գաղափարը կ'ունենայ՝ Բերայի իր բարեկամները կամ աւելի ճիշդ՝ զգացումը կ'ունենայ իր բարեկամուհիները տեսնելու, և իր նաւը ձգած՝ ուրիշ շոգենաւով մը Պոլիս կու գայ։

Ոստիկանութիւնը տեղեկացած խնդրին, Բերայի մէջ իսկ յանկարծօրէն կը ձերբակալէ այս նոր Իւլիսը։ Քէֆալօ կը յայտարարէ թէ իր տիրոջ պատրաստած է ցուցնել հաւիրը, և շահերը իր ճամբորդութեան։ Սակայն Պոլիս գալու համար նախապատրաստած այդ սուտը չեն կլլեր հոս։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ.—Գիլէճիկի մէջ Ապտուլլահ անուն դրամանենգ մը ձերբակալուեցաւ, որ կեղծ մէճիտ մը քշել կը ջանար։ Ապտուլլահ՝ Ահմէտ անուն դրամանենգ մը ալ բերան տուաւ։

ՑԱՐԶԱԿՈՒՄ. — Սամաթիա, Ասգարեան փողոց բնակող իշլէմէճի Մաքսուտ, Սուլու Մանասսէրը բնակող Աբիկ և նկարիչ Արթաքի, նախընթաց գիշեր յարձակեցան մեքենագործ Գրիգորի վրայ և զայն վիրաւորեցին։ Ոճրագործները ձերբակալուեցան։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Մէրտէկէօղլ կը գրեն մեզ։— Ցավհանէնէ Դերլճեան անուն 55 տարեկան ամէնը ամսոյս 18ի առտուն իր անկողնոյն մէջ խեղդամահ գտնուելուն՝ Գարամուրալի ոստիկանութեան իմաց տրուեցաւ. հարցաքննիչ պաշտօնատերը իբր կասկածելի ձերբակալեցին սպանեալին կինը, Տիւրիկ և փոքր փեսան Իդնատիոսը և Գարամուրալ տարին։

Սպանեալը 40 տարիներէ ի վեր կ. Պոլիս Օրթագիւղ Շնորհքեան եղբարց առնը կը ծառայեր. առաջին 4-5 տարիները միայն այլուր ծառայելով. անցեալ օգոստոս ամսոյ մէջ գիւղ վերադարձած էր վերջին օրերը ընտանեացը մօտ անցնելու յուսով, ունի 2 ամուսնացեալ աղջիկ և 2 մանչ զաւակ 12-16 տարեկան։ Կառավարութեան պաշտօնէից խուզարկութեան ատեն մնուկէն գտնուեցաւ 162½ ոսկիանոց Քրէտի Լիոնէի Պանք տոմս մը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Մեզ կը գրեն թէ, անցեալները կռիւ մը տեղի ունեցեր է Խարբերդ.— Մէզրաի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ կանանց դասուն մէջ. կուսոյ շարժառիթն է «Մինտէր»ի խնդիրը։ Ասիկա չատ անգամ պատահած է, բայց դժբաղդաբար թաղին Թաղ. Խորհուրդը խորհած ու կարգադրած չէ անգամ մըն ալ չկրկնուելու համար։ Վերջապէս այս անգամ Պատժական դատարանի մէջ դատուելու պէտք տեսնուած է այս կռիւը, որու համար 8-9 կիներ ալ վկայութեան կանչուեր էին։ Զարմանք կու գամ ըսել թէ այսպէս դատ մը տեսնուած ու լսուած չէ ցարդ։

Մեզ կը մնայ ցաւիլ միայն, աւելցուցնելով նաեւ թէ ո՞ւր են կրօնական և թաղ. խորհուրդներն և ինչ կը խորհին արդեօք։ Եթէ երբէք ամօթ մը չը սեպուար ա, թող խնայեն գէթ այս կարգի անպատշաճ դատերով դատարանը զբաղեցնելու,

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Գաւառ. Ժողովոյ ընտրութեան միջոցին եղած ու պատահած կարգ մը անկանոնութեանց ու ապօրինութիւններու մասին եղած բողոքները անլսելի մնացած ըլլալուն պատճառաւ, շատեր վշտացած ու պաղած են Առաջնորդարարէն և վերջապէս պիտի ստիպուին ուրիշ յարմանութեանց գիրկը անցնելու։ Այս բանը Քաղաքական Ժողովին ականջը հասած ըլլալով հեռագրած է Պատրիարքարան։

ՔԷՍԻՐԻԿ գիւղի վարժարանին երկու խելհաս ու հաստատ ուսուցիչները հրաժարեցուցեր են և որոշուեր է հսկող պաշտօնեայի մը յանձնել վարժարանը։ Պատճառը թէեւ անծանօթ, սակայն կը կարծուի թէ կուսակցութեան մը արդիւնք է։

ԳԱՒԱՌԻ մը դիտել կուտան թէ, Պոլսոյ Կեդր. Ուսումն. Խորհուրդը եթէ կը հաճի դասատուներու վկայագիրներ շնորհել, անոնցմէ շատեր ալ գաւառական պաշտօններու կոչելով։ Ինչո՞ւ սակայն չհաճիր արդեօք գտնուած վարժապետներու կեանքին ու վիճակին հետամուտ ըլլալ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամը Թոքալեան եղբարց կողմէ սատկեր է 360 ղրուշի նուէր մը, Արտաչէս էֆ. Գ. Թօփալեանի՝ Օր. Սերարիի Գ. Պէրպէրեանի հետ ամուսնութեան առթիւ։

Կ'ԸՍՈՒՒ թէ Միքայէլ էֆ. Ցաղբեան ետ կեցեր է Ազգ. Հիւանդանոցին մատուռը չինելէ, և որոշեր է մօտ օրէն հիւանդանոցին վերաշինութեան հաշիւները յանձնել Ազգ. վարչութեան, և աւելորդ դրամն ալ Ս. Պատրիարքին տրամադրութեանը տակ դնել, հիւանդանոցին մէջ ուրիշ շինութեան մը գործածուելու։

Վերաշինութիւնէն աւելցած էր 568 ոսկի։ Այս գումարին 68 ոսկին պիտի յատկացուի նուիրատուներուն անունները և վերաշինութեան պարագաները մարմարիոնէ տախտակներու վրայ գրելով հիւանդանոցի դրան երկու կողմերը հաստատելու։ Իսկ 500 ոսկին Ս. Պատրիարքը պիտի յանձնէ հոգաբարձութեան, պէտք տեսած նոր շինութեան մը յատկացնելու համար։

Իսկ այն 400 ոսկիով՝ զոր Միքայէլ էֆ. պիտի յատկացնէր մատուռին շինութեան, որոշեր է Սամաթիոյ մէջ շինել աղքատներու համար արհեստանոց մը կամ եկեղեցիին քովը կառուցանել տալ կրպակներ անոնց վարձքը Սամաթիոյ վարժարաններուն յատկացնելու։

ՑԱՌԱՋԻԿԱՑ 1903 սեպտեմբերին, Ս. Էջմիածնայ Մայր Աթոռին 1600 մատակը պիտի կատարուի։ Հիմակուընէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին կրօնական արարողութիւն մը կարգադրելու համար։

Կ'ԸՍՈՒՒ թէ մայր աթոռին կալուածները և դպրոցները ետ պիտի տրուին, պայմանաւ որ ռուսերէնը հայերէնի չափ պարտաւորիչ կերպով դաս տրուի ամէն ատիճանի դպրոցներու մէջ։ Ս. Հայրապետը խնդրագիր մը պիտի մատուցանէ Զարին, յիշելով անոր մէջ այս պայմանը։

Տ. ՄՈՎՍԷՍ եպիսկոպոսի Կաթողիկոսական ընտրութեան պատուիրակ պաշտօնը հաստատող գիրը Ատլիէն ընդունուած ըլլալով, մօտ օրէն պիտի դիմէ Ատանա։

ԿԱՐՍԻ Արդինա գիւղին մէջ, եկեղեցիին հնութեան ընկորներէն մնացած նշանաւոր տեղերը փորել սկսեր են, և երբ քանդեր են հնութեան մը հետքը, գետնին տակը թաղուած խաչաձեւ փոքրիկ մատուռ մը երեւան եկեր է, սրբատաշ քարերով ամուր և գեղեցիկ չինութիւն մը։ Քարերուն մէջ գտնուեր է փոքրիկ քարէ խաչ մը։ Կը կարծուի թէ այս չինութիւնը Խաչիկ և Անանիա Կաթողիկոսներու դամբարանը կամ գրատունը ըլլայ։ Արդինայի մէջ գետնին տակ թաղուած այս տեսակ նշանաւոր հնութիւններ շատ կան։ Հիմա ուխտատեղի մը դարձեր է այդ տեղը։ ուր մօտակայ գիւղերէն անհամար մարդիկ ուխտի կուգան եղեր, մատուռը տեսնելու և աղօթելու համար։ Գաւառապետը հրամայեր է ծախսուած քարերը ետ բերել տալով իրենց տեղը դնելու, և պատժել սպառնացեր է հնութիւնները փորողներուն։

ՎԵՐ. Ա. Աստուածածնի յիշատակը անմահացնելու համար մարմարեայ գեղեցիկ չիրիմ մը պիտի կանգնուի հանդուցեալին գերեզմանին վրայ. և որուն գեղեցիկ կաղապարը յանձնարարուած է ճարտարապետ Ստեփան էֆ. Իզմիրլեանի։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷ

Հայ-Հռոմէականներու Վարչական ժողովը Էմմանուէլեան կ. Պարիրքի նախագահութեամբ ուրբաթ օր նիստ գումարեց անդամներու մեծամասնութեան ներկայութեամբ և որոշեց. Տրապզոնի առաջնորդական գործերուն հսկէ պատրիարքական փոխանորդ Աւետիս արքեպս. Արփիարեան, որ երդրումի թեմական գործերը քննելու համար հոն պիտի երթայ։

Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդոյ գործերը կարգադրելը յանձնել Նիկողոս վրդ. Պաքշեանի։—Ս. Գրիգոր Լուսաւորչեան Ուսումնարանին գոյութիւնը ապահովելը յանձնել յատուկ մասնանաժողովի մը։

ԳՈՆԻԱՑԻ ՀԵՆԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Ասկէ 8-10 տարի առաջ սկսէ՝ նրկէ 10-20 հատ սիրուն չարաճճիներ հաւաքուելով թխմուեցան սենեկի մը մէջ և անոնց կրթութիւնն ալ յանձնեցին թերուս երիտասարդի մը։ Այդ յարկը ինքնին կոչուեցաւ «Բողոքականաց Վարժարան»։

Պատ. Ցարութիւն էֆ. Ճենանեան, հաստատած էր այդ նախնական վարժարանը մասնաւորներու խնդրանքով, որ ապագային բարձրագոյն վարժարան մը, Գոլէժ մը ըլլալու սահմանուած էր։ Աստիճանաբար ընդլայնեց անոր համար իր գծած ծրագիրը, որ ժամանակին և միջավայրի պահանջումներուն համեմատ բարեփոխումներ և յաւելումներ կրեց, գիտակիցներու ձեռքով։

Վարժարանը վերջապէս յաջողեցաւ ունենալ իր անդրանիկ շրջանաւարտները 1896ին 7 հատ, 98ին 3հատ որոնցմէ երեքը ուսուցիչ, մէկը դեղագործ՝ մէկը ատամնաբոյժ, մէկը լուսանկարիչ են, երկուքը ատուաձաբանութեան և մնացած երկուքէն մէկը երկրագործութեան և միւսը բժշկութեան կը հետեւին Ամերիկայի մէջ։

Այդ կրթական յարկը որ հազիւ կրցած էր արդիւնաւոր ըլլալ դաստիարակութեան գործին մէջ, իր դէմը ունեցաւ հակառակորդներու խումբ մը որոնք հիմնադիր-բարերարին հասցէին ուղղեցին տուա ամբաստանութիւններ անոր փափաքը չլսելու. սակայն արդիւնք մը չունեցաւ և դպրոցը տակաւին կը յարատեւէ։

Քանի մը տարիներէ ի վեր վարժարանին տեսչութիւնը կը վարէ մեծ յաջողութեամբ Բրօֆ. Արմենակ էֆ. Հայկազեան վկայեալ Հարթֆըրտի ատուաձաբանական ճեմարանէն և Եէյլի համալսարանէն որ իր բազմակողմանի կուռ հմտութեամբը գիտնականի և հնախօսի համբաւը կը վայելէ նոյն իսկ Ամերիկայի մէջ։ Բնութեամբ հեզահամբոյր, դիւրահաղորդ տիպար, բրօֆէսէօր մըն է։

Այդ նախնի խեղճ ու կրակ նախակրթարանը, գիշերօթիկ Գոլէժ մըն է հիմա, որուն ուսանողներէ մեծագոյն մասը Հայեր են։

Ամավերջի քննութեանց յաջորդող հանդէսը կատարուեցաւ յունիս 1Ա-27 ուրբաթ օր գիշերօթիկ ուսանողներու յատուկ շէնքին մէջ։

Սրահը զարդարուած էր գորգերով, պատկերներով և կանաչեղէններով. երկսեռ հոծ բազմութիւն մը փութացեր էր հոն. Նահանգին Վսեմ. կուսակալը իր ներկայութեամբը բարեհաճած էր պատուել հանդէսը. ներկայ էին նաև կրթ. տեսուչ Ազմի պէյ, ուրիշ պետական պաշտօնատարներ, Ռուսական հիւպատոսը իր ընտանիքովը, հանդիսականներու մէջ կը տեսնուէին Եւրոպացիներ, Ազգ. Վարժարանին ուսուցչական մարմինը, քաղաքիս ֆռանչիսկեան հայրերը ևն., բեմին վրայ կը տեսնուէին 5 շրջանաւարտ պարոններ։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով զոր նուագեց վարժարանին նուագախումբը և ունկնդրուեցաւ ներկաներէն յոտնկայս, անմիջապէս ետքը սկսան շրջանաւարտի ճառերը, ամէնքն ալ թուրքերէն, որոնք կ'ընդմիջուէին ազգանուագ երգիչներու «Մարդ»ով։ Հայկազուն էֆ. Մերտինեան (Գօնիացի), նիւթը՝ «Գիտութեան գործածութիւնը արուեստներու մէջ»։ Շահին էֆ. Շահինեան (Պօրցի), նիւթը՝ «Ժի. դար»։ Ցակոբ էֆ. Դաւթեան (Գարահիսարցի) նիւթը՝ «Ընութեան ազդեցութիւնը մարդուն վրայ»։ Ցակոբ էֆ. Ինճէեան (Գարահիսարցի), նիւթը՝ «Գեղարուեստները», որ վերջացուց իր խօսքերը հրաժեշտի շեշտերով։

Նորին Վսեմութիւնը ինք իր ձեռքովը բաժնեց վկայականները քաջալերական խօսքեր ուղղելով իւրաքանչիւրին, մրցանակներ տրուեցաւ նաեւ իւրաքանչիւր կարգի մէջ յաջողագոյն աշակերտներու։

Հանդէսը վերջացաւ Վեհ. կայսեր ուղղուած ուղերձով մը զոր արտասանեց վարժարանին Թուրքերէնի ուսուցիչ Լեւոն էֆ. Թամզարեան։

Հանդիսականները բաժնուեցան ամէնքն ալ գոհ և գեղեցիկ տպաւորութեան մը տակ, մինչ նուագախումբը անուշ մեղեդիներ կը հնչեցնէր անընդհատ։

Գ.ունիա Մ. Ց. ՔՇԵՒՇԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

7 Ցուլիս 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	101 69
Բէժի		(Tab. Turcs)	322 —
Գոնսոլիա.		(R. Turque D.)	26 92
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	115 —
Պանգ. Օթթ.	1 52	(Banque Ott.)	556 —
Թրանսվալ		(Transvaal)	143 —

ՍԱՐԱՖԻՏ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ապ. գաբ.	29—01½
» » էն եիւքսէք	29—02½
» » էն աշաղը	29—01½
Բուսմէլի չըմէնտ. ագշմ. գբնտ.	113—
» » էն եիւքսէք	113—⅛
» » էն աշաղը	113—

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիօնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—18
» Բ.	—88
Թրամվայ	5—37½
Ժուխանս	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	490—
Ասիւրանս	3—55
Գոբրօրասիոն	0—08.6
Գոմմէրսիալ	0—09.6
Լօրիօմ	69—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	414—
Թրանսվասալ	145—
Բրխթըմ Թահվիլաթը	494—
Անասօլը չըմ ագսիօնը	10—15

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՒԱՔԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղր. տան	ղր. բր.
Գէյաղ մէճիտիյէ ֆարդը	108—03
Մէճիտիյէ	102—20
Ռնկիլիզ լիրասը	110—06
Ֆրանսզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—59

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 6 յուլիս

Ռնկ. էհսամը Ռնկ. լիրասը	96—43
Օսմ. էհսամը գաբանտը	26—25
» » Բ	28—37
« » Գ	52—
Օսմանլը Պանգասը	12—25
Մբսրը Տուլ. մութթահջաթ	109—50
Պուլկար խթիգրազը	93—50
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վասէ	25—35
Թրանսվասալ	5—87
Շարթրէթ	3—47

Բարիզ 6 յուլիս

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	101—65
Եէնի Օսմ. էհսամը գաբանտը	26—85
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի	114—75
Օսմանլը Բէժի էհսամը	323—
» Պանգասը	572—
Գրիտի Լիոնէ	1058—
Իթալիա էհսամը	102—40
Բուիորիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	527—
Սբանեօլ	80—97
Թրանսվալ	145—50
Լիժիբսէն իւնիֆիէ	112—50
Շարթրէթ	89—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—05
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—83½
Ֆիորէն Մանտա	21—82

Վիէննա 6 յուլիս

Լօնտրա իւզերիսէ գամպիօ	240—10
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի ֆր.	107—
Օսմանլը Բէժի ագսիօնը	293—

Պերլին 6 յուլիս

Բուսմէլի չըմէնտֆ. (մարգ)	111—70
Լօնտրա իւզերիսէ գամպիօ	20—325

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

Տէրալիյէէտ Զաքմագէբլար Եօգուլունտա մուգիմ մանիֆաթուրաը Գրիգոր Մինասեան վէ Մկրտիչ Զիֆթճեան շիրքէթինին 22 հազիրան 318 թարիխինէն իթիպարէն, իլանը իֆլասընա վէ մէսալիէը իֆլասիյէէնին բաեէթ վէ թէսվիյէսի զրմնընտա ազաեը մահքէմէէն իզ. Մարգար էֆենտինին ժիւժ գամիսէր վէ տավա վէքիլէրինէն Աքիֆ պէյ իլէ Միհրան Քէօրբէեան էֆէնտինին մուվագգաթ սինտիգ թայինէրինէ, վէ մաղազալարբյա էշեաեը զամանէի պէյթիյեէլէրինին թէմիրինէ, եվրագ վէ տէֆթիրինին ճէլպնիկ վէ քէֆիալէթ իրաեէ իտէմէմահքէրի թագտիրաէ հապա վէ թէվգբիէրինէ վէ պու պապէքի գարարբն մուվագգաթէն իճրասընա Մահքէմէի Թիճարէթը Պահրիյեէճէ գարար վերիմիշ յլտուղունտան, գանունամէի թիճարէթին 170ինճի մատտէսի մուճիպինճէ սահմի սէնտիքէր իթիխապ օլունմագ իւզրէ, կէլէճէք թէմուզբն 6ենճը ճումաա էրթէսի կիւնի սաաթ 7 բատտէէրինտէ ասնապը մաթլուպբն մահքէմէի մէզքիւրէնին իֆլասա մախսուս օլան օաասընա կէլմէլէրի լիւզումը իլան օլունուր։

Ֆի 2 հազիրան 318

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻՋՏԷՆ ՕՍՄԱՆԻՑԵԷՏԷՆ ԵՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԷԼԷՆՄԻՇ ԷՆ ԱԼԷԱ ԶԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

Մէնէքչէ բաեիհալը Օսմանը միրէքքէպլէրի վէ սարէթ մուխթէրիի Կիրիտի Արմէտ Շէվգը պէյ թարաֆընտան պու տէֆա իխթիրա խրէյնէ«ֆիլթրէ» ալէթի վասրթասը իլէ, ուսուլը ֆէննիսի տարէէսինտէ եը-գանմըշ վէ սիւդլիմի վէ միտեի իրալ իտէճէք հէր նէվի մէվատսը էճենէպիյէտէն արի վէ պէրի գըլընմըշ խալես վէ նէֆես զէյթուն եաղլարը մէվգբը ֆիրուսթա վազ օլունմուշ տբր։

Գունուն խիլաֆընը ֆէննէն իսպաթ իտէնլէրէ՝ իմալաթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանը լիրասը վէրիլէճէեի տախի թէսհհիւա օլունուր։ Իշպու եաղլարընը կէրէք նէֆասէթինի վէկէրէք ֆիսթճա էհվէնիյէթինի թէհրիսպէ իթմէք իսթէէն էրպապը մէզագա՝ ատրունինտէ աթիգ եարբմ գրեէ զէյթուն եաղընը հավի վէ չիշէնին աղզը մուխթէրիի Կիրիտի Ահմէտ Շէվգը մէօրի իլէ մէմհուր գաբալը չիշէլէրաէն պէհեր ատէտի 5 ղրուշ ֆիեաթլա սաթըլմագտա տբր։

Եաղ իսկէլէսինտէ 29 Նիմէրօլու Նիգօլաքի Բաբատօրուլօնընն մաղազասընա միրաճաաթ պույրուլմասը իլան օլունուր։

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

Ո՛վ չուզեր որ ամառ գիշերներ
Զինքը չնեղեն անխիղճ մուկներ.
Ուստի դիմել թող հաճի,
Ի կէտիկ Փաչա Պաչի
Սուլթանիյէ Դեղարան,
Ոյր վարիչը Լ. Կիւմիւշեան
Տալմացիայէն յատկապէս է բերած,
Ի հանգստութիւն իր յաճախորդաց,
Ազդու փոշի մը միջատասպան,
Որպէս զի անոնք հանգիստ քնանան
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Պահէլ Գարու թիւ 59 ծխավաճառ Նչան էֆ. Օզանեան։ (Նախկին սուճը Պօղոս)։

Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ ծխավաճառ Գրիգոր էֆ. Օհնիկեան։

Մէկ և երկու ղրուշնոց փաքէթներ։ Նաև 50 արմենոց փաքէթներ՝ 5 ղրշ.։
30—18

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կտրին, ամբողջ մարմնայն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգէ չատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացընելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեօն՝ Ո ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հրնարեց որ կորսուած ոյժը կատարեալ պէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ O vo-lécithine Billon անուն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ԿԱՐԵԻՈՒ

Ակռաներու խանգարումները անտանելի ցաւեր պատճառելով ծամողութիւնը կը դժուարացընեն, ուրկէ յառաջ կու գայ ստամոքսային տկարութիւն, որուն հետեւանօք պէս պէս հիւանդութիւնք։ Հաստատուն ակռաներ ունենալու համար պէտք է դիմել իր ճարտար մասնագէտին՝ որ արհեստին տուած նուրբ միջոցներովը խրնամելով, հաստատուն վիճակի մէջ կը դնէ զանոնք։

Այս կարգէն է Բերա Աղա ճամի կողմը «Լիւքսէմպուրկ» սրճարանին կից 124 թիւ տունը բնակող Առամնաբոյժ ՄԻՆԱՍ ԷՖ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ, որ իր մասնագիտական ճարտարութեամբը և ուղղամտութեամբը արդէն շատերուն համբաւը գրաւած ըլլալով, իրեն դիմողները ամէն կերպով գոհ պիտի մնան։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր. կէս օրէն վերջը ինչպէս նաև կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։ Գիները Չխիստ չափաւոր են. աղքատներն ալ ձրի կը դարմանէ։
6—10

ՄԵՐ ԻԶՄԻՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք Իզմիրի մեր մեծայարգ բաժանորդներէն, ինչպէս նաեւ գաւառներու մեր ամբողջ բաժանորդներէն որ առանց թերթիս արտօնատիրոջ ստորագրութիւնն ու «Մանզումէ»ի պաշտօնական կնիքը մէկտեղ տեսնելու, վճարում չընեն ո՛և է մէկի. ասպայմաններէն զուրկ վճարումները բացարձակապէս անընդունելի են մեզ, ինչպէս քանի անգամներ ծանուցած ենք։

ՈՒԷՍԴԸՐՐՆ

A D 1851 TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՐՍԵՑԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆԴՐԱՅԱ

1851Տէ ԹԷՍԻԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇԸ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻՒԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարընն մէճմուի	ընկ. լիրա	6,000,000
Մէսէճուտ ազէէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեսմիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի ուսմանիաթ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու, Անանիատի Ջան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւղար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տբր
ԻԻԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսզ վէ Ալման գումանիաբրն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթրրընքի 125 % տիր։ Իյթէ պու հագիգաթ Ուէսթրրն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իթիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տբր։

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԼԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզսիսիոնտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նաիլ օլմուշ տբր։

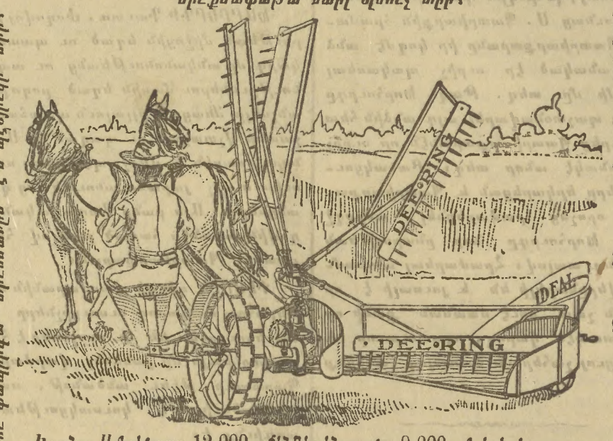

Պիչմէյէ մախսուս ալեաթ ու էշեանդն պու ֆապրիգա տիրեանդն։

Պու ֆապրիգա մախսուս ալեաթ իսթանտա գաբալ իրկիվվիզ դարբալում ֆոսֆորլու գրեանդ։ Ամէրիգայա գէլմէյէ մէճբուր։

Սալանդ Ամէրիգատա 12,000 ֆէնդիրէ դաշէ 9,000 ֆրանկ-լիր տբր։

1901

Իյթէ եէնի պիր ասբրա տուխուլ էյլէմիք։ Միրուր իսէն զէման՝ չիմտի եիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինանէն ալէհ վագտաթը թարիխիյէ սբրասընա գայտ օլունմուշ տբր։ Պու տէվրին թէրագգիյաթը՝ ալէշ ումում չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէտ տիր։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթէրագգը տէեիլ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ թբրբան մաքինասընին իճատընտան պէրու պու անէ տէկին սանասթը մուհիմմէի մէզպուրէտէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիւնեանէն հէր պիր թարաֆընտա էն միհիմմ պիր մէվգը թուիմուշ օլան ֆապրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ գումբանիասը օլուպ, իմալ էյլէտիէ մաքինալարը սաթուն ալանլարէն հատտ ու հիսապը եօգ տբր։

Իսթէէնլէրէ գաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզբիւր տէֆթէրտէ պիչմէէ մախսուս

«Իտալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ «Իտալ Տիրինկ» նամ թբրբան
» » » օրագ պիչմէ » » » թբրմբգ

կիպի միւխթէլիֆ իւլ հինս մունթազամ մաքինալարբմբզընն բէսմէրի մէվճուտ վէ իշպու մաքինալար՝ միւպալաղասբզ վէ ճիտտի սուրէթտէ թարաֆբմբզտան թարիֆ իտիլմիշ տիր։

Պու մաքինալարընն եէկեանէ տէբօզիթօսը՝ Տէրսէատէթտէ Կալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն՝ ի ը մաղազալարտա, Մ. Սիտնէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տբր։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՆՋԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » եանկէն »	» »	460,267,203
» » բրմի »	» »	1,433,965

Էօմիւր ինշիրէնս վէ չօճուգլար իչիւն միւթէսիլ չէրտիթ իւլէ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկէնա էոբլբբը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նէֆէյմի էոբլբբնա էոբլբբ մալ, եվրագը նագտիյէ վէ վաբօր սիկուրթալարը գապալ իտէր։

Հիսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրը	(Տէրսաատէթտէ)Լօնդրատա (Սօֆեատա	Դրէտի Լիոնէ, Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։
Թաշրալար իչիւն միւստահա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ահէնթլէր արանըլբյոր		ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ Գալաթա, Մէր թէպանի սօգագ ճէփտիսան

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻՋՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտէ Սթանպօլտա Ֆէրիքէօյիւնտէ թէէսիս իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ էվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիսի, ֆիյաթճա տա էվվէն պուլունտըզը ճիհէթէ, տախիլի մամուլաթմբզընն բէվճանը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլընան միւհէթէրէմ էհալիմիզի էզէր ճիհէթ մէմնունն իթմէքտէ տիր. էտաէն մագասատմբզ միլլի սէրբեշըմբզը տանիսէն իտմ իթմէքէճէնէպիլէր իհթիյաճատան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնհասբր օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, էվրոբա մալլարընա հէր վէճհէյլ բիճանիյէթի պիթթէճրիպէ սապիթ օլան իշպու մամուլաթը տախիլիյէթիզէ էճալիի քիրամէն լայգ օլտուղը տէրէճէտէ բաղպէթ պուլուրմալարընա միւթէվագգրգ տրբ. չայանը իթթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամբզ վուգուպ պուլան սաթրչտան 100 տէ 2-ախի էազիմը ասաբը Շէհրիյարիտէն օլան Հիճազ չըմէնտբքիրինէ մաէլմէնունիյէ թէրք իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իւլ Անէզէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպինէ 150 տաէա մա բիւսկիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրաղը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տբր։ Իշպու ֆէսլէր եազմուրատան թէրտէն պօզուլմասընը կիպի, գալբպ տախի իսթէմէզ։ ըսլանան ֆէսլէրին աճէչէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլբբլմասը իհթիար օլունբբ։

Զիրտէ մուհարբէր մահալլէրտէ բիւսկիսիզ օլտուղը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարլա սաթըլմագտա տբր։

Իչի թիպէթլի զայէթ գուլլանբբլբբ ֆէս՝ պէհէրի 5 ղշ.,

Իչի հասբրլբ զայէթ գուլլանբբլբբ ֆէս՝ պէհէրի 8 ղշ.,

Իչի իթի գաթլբ զայէթ գուլլանբբլբբ ֆէս՝ պէհէրի 10 ղշ.,

Իչի աթլասլբ զայէթ գուլլանբբլբբ ֆէս՝ պէհէրի 13 ղշ.։

Մահալբ ֆիւրուխթբ. — Սթանպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Քիչիք Իսմաիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիրէքլէր արասընտա Ն. 71, Ազսէրայտա Եէնիլի Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շեյխիսէ Օսման պէյ կազինոսը նիվարընտա ֆապրիգամբզ թահթաչկնա, Պէյլիքթաշտա Ճատտէի Քէպիրլէ Տօգի. Գրիսեան էֆէնդի խանէսի թահթընտա վէ Իսկիւտարտա չարչուի քէպիրտէ 44 նիմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն՝ մաղազալարտա սաթըլմագտա տբր։

Ֆէսլէրիմիզ գբրբլուպ պօզուլտուղը թագտիրաէ չիւպէսէրիմիզին հէր հանկբսընա միւրաճաաթ օլունուրսա, եէնի պիր ուսուլտ մէճճանէն գալբպլանանճ ուղը միհիթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ

Կ. Պոլիս, Զաքմաքչիլար եօգուլ, Մեծ Նոր խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարու�ներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մատաքս երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրանգ, բոզաք, ձեռնոց, մնտուկ, արծաթապատ ափսէ և միրուսթեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ֆանթէզի ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐՔԷԹԵԱՍԸ

ՊԷՕՅԻԻՔ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐՕԶԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համամտիանտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միւսանընտա էն էսկի վէ էն զիհատէ էճիլէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընին էսկի նամ վէ չէօհրէթ վէ իւնվան վէ մէքանը ասլա թէպիլ օլունմամբզ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինզիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիքամէլ իլէ միֆթէխիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմէրինէն պաղբլարընին օ ճիվարտա մուխթէլիֆ խիմէր իլն միւէյատէն աչմբզ օլտուգլարը էլէ պիսէ մաղազալարընն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ զարէնն իչթիրաք վէ միւնաւ սիպէթ վէ իրթիսաթլարը օլտամարընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմասարագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլերի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէրա Մէնդ Փոդոդ Պօ Մ-ուրէյ դէյ, 347

Բարիզէ նոր հասած ըլլալով հաստատած է իր դարմանատունը Բերա, ուր կը դարմանէ ամէն տեսակ բերնի հիւանդութիւններ և ակռաներ ըստ ամենավերջին գրութեան կատարելագործեալ գործիքներով։

ԶՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ կարօտելոց համար Զորեքշաբթի օրերը առաւօտէն մինչ ցորեկ։
25—18

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԻՆԱՍԻ ԷՖԵՆՏԻ

ՓԱՍՏԱՓԱՆ

Կառավարութեան մօտ Եւսուֆ օղլու խանը, Ն. 18 ԻԶՄԻՐ,

Այս ծանօթ փաստաբանն որ ասկից առաջ Գրգաղաճ հաստատուած էր, այս անգամ իւր գրասենեակն փոխադրած է Իզմիր Եւսուֆ օղլու խանը։ Կը տեսնայ ամենայն ստուգութեամբ, օրէնքի սահմանին մէջ, ամէն գատական, վաճառականական գործեր թէ Հուգուֆի, Թիճարէթի Շէրիյէ և թէ ամէն պաշտօնական սենեակներու վերաբերեալ գործողութիւնք։ Կը յանձնարարենք յիշեալ էֆէնտին յարգոյ հասարակութեան։

)(221)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻՒ ԷՖԵՌԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԽՈ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԳԵԱՆԴԷ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

Գրիգորեանցի և Տագրեան ամուսիններու խորհրդակցութիւնը երկարատեւ եղաւ, երկու եղբայրներն ալ իրենց միամօր աղջիկներէն նուիրական բան չուզէին աշխարհի վրայ որոնց երջանկութիւնը ապահովելու միջոցներ կը ծրագրէին, առանց կարող ըլլալու որոշ եզրակացութեան մը յանգիլ։

Տիկին Մերուսեանի դիրքը սահմանուած չէր դեռ։ Գրիգորեանցի ժամանումէն ի վեր երկու եղբայր մէկ քոյր միասին կը բնակէին Տագրեանի ընդարձակ ապարանքին մէջ։ Գրիգորեանց եօթ տասը հազար ոսկի արժողութեամբ կալուած գնած ունենալով էր քրոջը որ ինքն ալ արդէն բաւական դրամ խնայած ըլլալով այլ եւս ապագային վրայ խորհելու վիճակին մէջ չէր նիւթապէս։ Միւս կողմէ սակայն նախկին դերձակուհիին տառապանքը անկարագրելի էր. այնչափ զոհողութիւնով մեծցուցած զաւակը անյոյս վիճակի մը ենթարկուած թէեւ կը զուարճանար, կ'զբօսնուր երեսանց, բայց մայրը ներքնապէս գիտէր որ տղան հալու մաղ կ'ըլլար երկու մօրեղբօր աղջիկներուն վրայ նայելով։

Տիկին Տագրեան՝ ամուսնոյն ու տագրերը խորհրդակցութենէն մէկ քանի օր վերջ տալովը հետ առանձնանալով,

—Եղբայրներդ մեծ մտատանջութեան մէջ են, ըսաւ, աղջիկներուն ամուսնութիւնը երկուքին համար ալ ծանր խնդիր մ'է, կը խորհին կը խորհին չեն կրնար որոշում մը տալ, ես առաջարկեցի որ, նախ Վահէն ամուսնացնենք։

—Բայց վատահ էիք որ Վահէն պիտի յօժարէր ամուսնանալ, պատասխանեց դերձակուհին սրտացաւով։

—Գիտեմ որ ան ալ պիտի դժուարի, բայց իբր զոհողութիւն մը պէտք է որ ինք ամուսնանայ ուրիշ կերպ չեմ յուսար որ կարողանանք խօսք հասկցնել աղջիկներուն։

—Ա՜խ, հառաչեց Տիկ. Մերուսեան, իմ ճակատագիրս դժբախտ ըլլալ է միշտ, նոյն իսկ երբ երկու հատ միլիոնատէր եղբայր և հասուկ զաւակ ալ ունենամ. քանի՞ երորդ անգամն է որ կը խօսիմ, կ'աղաչե՛մ, կը թախանձեմ Վահէի և անդրդուելի կը մնայ։ Այս կրկնակ դժբախտութենէն ետք, աշխարհք մութ է ալ ինձ համար, կ'ըսէ, խօսքը չի փոխեր, կը կարծէ՞ք որ սրբոտանց են Վահէի ուրախութիւնները, զուարճութիւններն ու անհոգութիւնները. ա՜խ սիրտը բացէ՛ք անգամ մը։

—Ասուած իմ, հեծկլտաց Տիկ. Տագրեան, ա՛ս ինչ հարուած էր որ իջեցուցիր այս ընտանիքին գլխուն, մեղի չեմ մեղքնար, խեղճ տգէրս վրայ նայելու սիրտս չի բռներ, մարդը ամբողջ կեանքը ախ ու վախով անցուցած է և հիմա որ քիչ մը աշխարհք պիտի տեսնէ չունչ պիտի առնէ հիմա ալիներութեանը մէջ այս տեսակէտով կը հարուածէ զինք բախտը։ Լեզուս առաջ չերթար, բայց կը վախնամ որ չի դիմանայ այս մեծ վիշտին։

Երկու կիներն ալ չափազանց յուզուած կ'արտասուէին,

—Ո՞ւր պիտի երթայ ասոր վերջը, հեկեկաց Տիկ. Տագրեան, օր մը համբերէ երկու համբերէ, երեք տարին մօտեցաւ, առջի օրը ուր որ էին, դարձեալ հոն տեղ են աղջիկները, Ատրինէն տակուն, դիմացկուն բնաւորութիւն ունի, անիկայ կրնայ դիմանալ. բայց Ալիսը, այն զգայո՛ւն փափուկ աղջիկը, անիկայ ինչ ընելու ենք։ Էրիկ մարդոց ձեռքէն բան չի գար, պէտք է մենք բան մը ընենք.

Իրիկուան՝ երբ Վահէ տուն վերադարձաւ, երկու կիները գաղտնաբար առանձնացան անոր հետ ու Տիկ. Տագրեան յուզումին սաստկութենէն դեմ դեղին կարած.

—Զաւա՛կս Վահէ, ըսաւ մօրեղբայրներդ ալ, ես ու մայրդ ալ որոշեցինք քեզ ամուսնացնել, վստահ եմ որ մեր այս իղձը պակկելու յօժարութիւն ունիս.

—Ինչո՞ւ լռեցիր Վահէ, յարեց մայրը, եթէ հանըմդ, մօրեղբայրներդ, մայրդ քեզի չպի դատղութիւն չունին, քանի որ ամէնքս ալ օր առաջ հարսնիք մը ընել կը փափաքինք.։.։

—Կեանքիս մէջ դարձուած քով բան ըրած չեմ, պատասխանեց պատկերահանը մայրը ընդմիջելով, ամուսնութիւնս ինձ ձգեցէք, գաւառներու մէջ չենք որ ծնողքներ, ազգականներ վճռեն երիտասարդի մը ամուսնութիւնը։

—Անանկ մի բորբոքիր, զաւակս, ըսաւ Տիկին Տագրեան համբուրելով, գաւառացիի, Պոլսեցիի խնդիր չկայ գործին մէջ, կարծեմ թէ մեր ամէնքը կրնանք քեզի չափ խորհիլ։

—Գիտեմ որ ինծմէ չատ վեր կը մեզմէ կախում չունի, ուրիշներ պիտի ուզեն անոնց ձեռքը որ մենք ալ յօժարութիւն տանք կամ մերժենք, մինչդեռ քեզի համար այնպէս չէ, մայրաքաղաքիս ամէնէն հարուստ, ամէնէն պատուաւոր ու արժանիքի տէր աղջիկը կրնանք ընտրել և առանց մեծախօսիկ ըլլալու կը յուսամ որ ո և է մէկը չի մերժեր, քեզի պէս երիտասարդի մը աղջիկ տալ։

Վահէ լռեց, պատասխան չդտաւ տիկինին այս արդարացի առարկութեան։

—Ինչո՞ւ լռեցիր Վահէ, յարեց մայրը, եթէ հանըմդ, մօրեղբայրներդ, մայրդ քեզի չպի դատղութիւն չունին, քանի որ ամէնքս ալ օր առաջ հարսնիք մը ընել կը փափաքինք.։.։

—Կեանքիս մէջ դարձուած քով բան ըրած չեմ, պատասխանեց պատկերահանը մայրը ընդմիջելով, ամուսնութիւնս ինձ ձգեցէք, գաւառներու մէջ չենք որ ծնողքներ, ազգականներ վճռեն երիտասարդի մը ամուսնութիւնը։

—Անանկ մի բորբոքիր, զաւակս, ըսաւ Տիկին Տագրեան համբուրելով, գաւառացիի, Պոլսեցիի խնդիր չկայ գործին մէջ, կարծեմ թէ մեր ամէնքը կրնանք քեզի չափ խորհիլ։

—Գիտեմ որ ինծմէ չատ վեր կը խորհիք, բայց առայժմ չեմ կրնար ամուսնանալ։

—Ինչո՞ւ սակայն, պատճառը չի՞ կրնար ըսել։

—Պատճառ չունի, բանի ամուսնութիւն չըլլար անչուշտ, մարդս դրով կ'ամուսնանայ, իմ սիրտս ամուսնալու չի դրդեր զիս։

—Աւելի աղէկ, դուն ալ հաշիւով ամուսնացողներէն կ'ըլլաս, կը կարծեմ որ արտով ամուսնացողներ միայն երջանիկ կ'ըլլան, ես ի՞նչ ամուսնացողներ ցոյց տամ քեզ որ սիրահարելով, իրարու վրայ հալումաշ ըլլալով ամուսնացան և տարին չի բոլորած իրարմէ բաժնուելու ճարը սկսան նայիլ։ Ամէնէն աղէկ ամուսնութիւնը այն է որ ծանր գլուխով, լրջութեամբ, փորձառուներու ընտրանօք տեղի կ'ունենայ, ասանկ ամուսնացողներ կարգուելէ, զիրար մօտէն ճանչնալէ ետք կը սիրահարին և ասանկ սէրը մինչեւ ի մահ անսպառ կը մնան։

(Շարունակեմ)